

hmeljar

POSTNINA PLACANA V GOTOVINI

GLASILO DELAVCEV SOZD »HMEZAD« ŽALEC — LETO XXXV. — APRIL 1981 — ŠTEVILKA 4

SOZD HMEZAD LANI

Doseženi ugodni poslovni rezultati

Z letom 1980 smo zaključili že drugo leto poslovanja SOZD Hmezad. To je tudi prvo leto, za katero imamo že primerljive podatke za preteklo leto in s predhodnim celotnim obdobjem. Na ta način lahko tudi lažje ocenjujemo gospodarska gibanja v posameznih temeljnih in delovnih organizacijah.

Preteklo leto je bilo za Hmezad kot celoto dokaj uspešno, saj smo po daljšem času lahko namenili večja sredstva za razširitev materialne osnove dela. Lahko rečemo, da so doseženi uspehi delno sicer rezultat vpliva tržišča, vendar ugotavljamo, da so doseženi uspehi v prvi vrsti rezultat stabilizacijskih prizadevanj. To se kaže v visokem porastu produktivnosti in ekonomičnosti poslovanja.

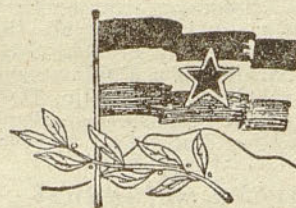
Ob tem ko ugotavljamo ugodne rezultate poslovanja v večini TOZD in DO pa ne moremo mimo dejstva, da so zaradi skrajno neusklajenih cen doseženi zopet izredno slabi poslovni rezultati v celotni mesno-predelovalni dejavnosti in v primerni družbeni in kooperacijski proizvodnji mleka in mesa.

Skupno smo za Hmezad kot celoto dosegli 6.493.000 tisoč din celotnega prihodka, 940.196 tisoč din dohodka ter 123.173 tisoč din ostanka čistega dohodka.

Količinski obseg proizvodnje in storitev

Planiranega fizičnega obsega proizvodnje in storitev v večini TOZD nismo dosegli. Za Hmezad kot celoto ocenjujemo, da smo fizični plan realizirali s 95 odstotki. V primerjavi z letom 1979 je v letu 1980 fizični obseg večji za okrog 5 do 6 odstotkov. Za nedoseganje plana prav gotovo ne moremo vsega pripisati objektivnim vzrokom, vendar ugotavljamo, da so ti vplivi sorazmerno veliki. Prav gotovo so predvsem naslednji objektivni vzroki zmanjšali možnosti realizacije planskih ciljev:

Čestitamo
za 27. april
dan OF

— Neugodni vremenski pogoji so vplivali predvsem na pridelke sadja in hmelja, ki je sicer rekordno dosežen.

— Proizvodnja mesa, v zadnjem trimesečju pa tudi mleka, je padla zaradi neusklajenih cen.

— Slednje se je v največji možni meri odrazilo na nedoseganju fizičnega obsega v mesno predelovalni dejavnosti.

— Stabilizacijski ukrepi so se odrazili na slabšem povpraševanju po gostinskih storitvah.

Na gornje, prizadete TOZD niso mogle vplivati. Če to upoštevamo, lahko v veliki meri opravičimo slabše doseganje planiranih rezultatov fizičnega obsega poslovanja. Povečanje fizičnega obsega za 5 odstotkov v primerjavi s preteklim letom je med povprečnim povečanjem obsega proizvodnje v drugih dejavnostih.

Osnovna kmetijska proizvodnja

V proizvodnji hmelja smo v preteklem letu dosegli rekordne rezultate in to tako v lastni kot v kooperacijski proizvodnji in tako v skupni količini kot v hektarskih pridelkih. Kljub toči in neurju, ki sta uničila preko 100 ha nasadov, smo skupno pridelali 2.723 ton hmelja ali za 22 odstotkov več kot leto poprej. Planska predvidevanja so bila presežena za 13 odstotkov.

V poljedelstvu so doseženi hektarski pridelki žit silažne koruze in ostalih poljščin in precej višji kot predhodnje leto.

Proizvodnja in odkup mleka sta višja za 5 odstotkov v primerjavi z lanskima, plan je dosežen s 97 odstotki. Največje povečanje (za 10 odstotkov) je doseženo v KK Šmarje.

Priraja in odkup govedi sta dosežena v lanskoletni višini. Obseg je povečan in v planirani višini edino v KK Šmarje, v ostalih organizacijah plan ni dosežen, niti ni dosežena lanskoletna proizvodnja oziroma odkup.

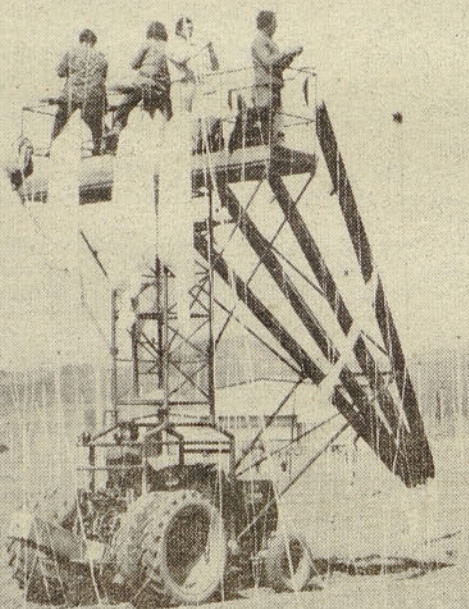
Se slabši je položaj v proizvodnji prašičev, ker je priraja le 66 odstotkov lanskoletnih količin oziroma 57 odstotkov plana.

Priraja piščancev beleži zmanjšanje prvič po več letih naglega povečevanja.

V sadjarstvu se je prodaja sadik povečala za 11 odstotkov. Proizvodnja jabolk je precej manjša kot v predhodnem letu (indeks 78 odstotkov).

V vrtnarstvu se je proizvodnja precej povečala v zelenjadarstvu, medtem ko je cvetličarska proizvodnja dosežena v lanskoletni višini.

(Nadaljevanje na 2. strani)

Večje število vodil — večji pridelek, posebno še, če so vodila napekljena nekoliko poševno (do 2 m). Vodila naj bodo dovolj močna, pravilno in čvrsto privezana na vzdolžno žico

(Nadaljevanje s 1. strani)

Za zaključek doseženega fizičnega obsega v primarni kmetijski proizvodnji ugotavljamo, da so bili v preteklem letu doseženi pomembni rezultati v hmeljarstvu v vseh OZD, v živinorejski proizvodnji pa je dosežen pomemben uspeh v KK Smarje. Vzroki za slabo doseganje fizičnih rezultatov v živinoreji so predvsem cenovni odnosi.

Predelava kmetijskih proizvodov

Problematika v predelavi mesa, ki smo jo že v uvodu omenili, je že vrsto let aktualna. Neusklajenost odnosov cen v tej dejavnosti se v polni meri odraža v predelovalni industriji. V preteklem letu je bilo odkupljeno za 19 odstotkov manj živine kot v letu poprej. To je bilo delno nadomeščeno z večjim nakupom mesa, tako da je promet hladilnice, kot povprečni kazalec pretoka blaga, bil dosežen s 94 odstotki v primerjavi s letom poprej. Če še ugotovimo, da je bil v letu 1979 fizični promet zmanjšan v primerjavi s letom 1978, dobimo pravo sliko občutnega zmanjšanja neizkoriščenosti zmogljivosti, ki se odraža jasno tudi na finančnih rezultatih poslovanja. Boljši rezultati so doseženi edino v predelavi mesnih izdelkov (indeks 105 odstotkov). Podoben oziroma slabši položaj je v tej dejavnosti tudi v Kmetijstvu Ilirska Bistrica.

V predelavi mleka so Celjske mlekarne odkupile za 4 odstotke več mleka kot leto poprej, plan je bil realiziran 95 odstotno. Od proizvodov se je najbolj povečala prodaja skute za 15 odstotkov in konzumnega mleka za 3 odstotke, prodaja ostalih proizvodov se je zmanjšala.

V mlekarini v Ilirski Bistrici je bilo prodano manj proizvodov kot leto poprej in tudi planirane količine niso dosežene.

Skupna proizvodnja močnih krmil je bila povečana za 7 odstotkov v primerjavi s predhodnim letom, planirane količine so dosežene z 81 odstotki. Močno se je povečala prodaja koruze.

Skupni odkup hmelja je bil večji za 18 odstotkov. Izvoz hmelja je bil večji za 36 odstotkov, na domačem trgu je bilo prodano za 16 odstotkov več hmelja.

Storitvena dejavnost

V gostinstvu v vseh organizacijah ugotavljamo zmanjšanje fizičnega obsega poslovanja, kar je posledica manjšega povpraševanja po gostinskih storitvah. Gornji položaj se je odrazil najbolj negativno v Hotelu Prebold tudi na finančne rezultate poslovanja.

V Strojni so v TOZD storitve efektivne ure dosežene nekoliko pod lanskoletno realizacijo, TOZD PKM pa je povečal število efektivnih ur za 14 odstotkov. Planiran obseg efektivnih ur je za DO kot celoto za 8 odstotkov pod planom.

Trgovska dejavnost

S trgovsko dejavnostjo oziroma prodajo trgovskega blaga se ukvarjajo več ali manj vse delovne organizacije. Izključno trgovska DO je Notranja trgovina, ki je povečala promet v primerjavi s predhodnim letom za 38 odstotkov, planiran promet je večji za 14 odstotkov. Dosežena razlika v ceni je realizirana v enaki višini kot lani.

V ostalih DO, ki se tudi ukvarjajo s trgovsko dejavnostjo, je bil v preteklem letu dan večji poudarek proizvodnji. V teh DO se je precej izboljšala tudi razlika v ceni.

Delovni čas in osebni dohodki

Osnovna ugotovitev, ki izhaja iz analize poslovanja v letu 1978 je, da smo za 5 odstotkov povečan fizični obseg poslovanja dosegli z enakim številom ur kot v predhodnem letu. To pomeni, da smo produktivnost dela bistveno izboljšali.

V strukturi delovnega časa se je zmanjšal fiksni del delovnega časa, povečalo se je variabilno delo, zmanjšalo se je število boleznin in nadurnega dela.

Vse to so ugodni pokazatelji izkoriščanja delovnega časa, ki so se odrazili pozitivno na dosežene finančne rezultate poslovanja.

Vkalkulirani bruto osebni dohodki v letu 1980 znašajo 449.603 tisoč din in so v primerjavi s preteklim letom večji za 25 odstot-

kov. Če ugotovimo, da je dosežen dohodek večji za 46 odstotkov, vidimo, da smo v celoti dosegli delitvena razmerja v skladu z resolucijo o izvajanju družbenega plana in družbenim dogovorom za leto 1980, ki je predvideval za 25 odstotkov počasnejšo rast osebnih dohodkov, kot je povečana rast dohodka.

Povprečni čisti osebni dohodek na delavca je znašal 8.455 din ali za 26 odstotkov več kot v predhodnem letu.

Vrednostni rezultati poslovanja

Za Hmezd kot celoto smo v letu 1980 dosegli naslednje poslovne rezultate, ki so prikazani v primerjavi s planom in preteklim letom:

v 000 din

Opis	Plan 1980	Realizacija		Indeks	
		1979	1980	R 80 P 80	R 80 R 79
Celotni prihodek	6,145.982	4,627.800	6,493.008	106	140
od tega:					
prodaja blaga	3,270.011	2,481.635	3,348.054	102	135
Porabljena sredstva	5,328.001	3,985.612	5,552.812	104	139
od tega:					
— nab. vredn. blaga	3,117.245	2,283.391	3,011.375	97	132
— amortizacija	95.538	79.437	96.435	101	121
DOHODEK	817.982	642.180	940.196	115	146
delitev dohodka					
— za obresti	60.597	56.755	91.841	152	162
— prispevki in davki	34.227	29.571	50.127	146	170
od tega:					
— SIS izobraževanja		6.110	9.713	—	159
— SIS znanosti		1.209	2.069	—	171
— SIS zdravstva		8.806	12.588	—	143
— ostali SIS		566	1.356	—	240
— prisp. za pok. inv. zavar.		5.557	10.691	—	192
— prisp. za zaposl.		812	938	—	115
— davki iz dohodka		2.526	2.660	—	105
— za izboljš. člov. okolja		3.983	5.709	—	143
za delovne skupnosti	97.133	71.770	92.171	95	128
zo ostale					
pogodbene obveznosti	60.141	60.176	90.336	150	150
ČISTI DOHODEK	563.105	421.447	608.118	108	144
od tega:					
— osebni dohodek	436.525	362.844	462.145	106	127
— stan. prispevek	28.460	24.632	30.403	107	123
— ostanek čistega doh.	98.121	33.971	115.570	118	340

Kot je razvidno iz pregleda, je bil celotni prihodek realiziran v višini 6.493.008 tisoč din in je plan presežen za 6 odstotkov, lanskoletna realizacija pa za 40 odstotkov. V strukturi celotnega prihodka so se močneje povečali prispevki od proizvodov in storitev, prihodka od prodaje trgovskega blaga pa relativno zaostajajo, kar pomeni relativno več novoustvarjene vrednosti. V strukturi predstavlja trgovsko blago 51,6 odstotka, kar je za 2,2 odstotka manj kot v letu poprej.

Drugi prihodka so se povečali za 75 odstotkov, kar je v veliki meri vplivalo na povečanje kompenzacij in odškodnin zaradi vremenskih ujm.

PORABLJENA SREDSTVA so bila za Hmezd kot celoto realizirana v višini 5.552.812 tisoč din, kar je za 39 odstotkov več kot v letu 1979. Planirana porabljena sredstva so bila presežena za 4 odstotke.

Ker je bil celotni prihodek povečan za 40 odstotkov, ugotavljamo izboljšanje ekonomičnosti poslovanja za 1 odstotek v primerjavi z letom poprej, v primerjavi s planom pa celo za 2 odstotka. V obveznostih iz delitve dohodka naj omenimo občutno povečanje obresti, prispevkov iz davkov pa tudi zavarovalnih premij in bančnih storitev. Vse obveznosti iz dohodka so se bolj povečale kot dohodek.

Kompenziran ostanek čistega dohodka je 3,4-krat večji kot ob koncu leta in je v primerjavi s planom večji za 18 odstotkov.

Finančne rezultate poslovanja, ki izhajajo iz gornjega pregleda, lahko ocenimo kot ugodne in so posledica izboljšanja produktivnosti in ekonomičnosti poslovanja v večini TOZD in DO.

Skupna izguba znaša 25.517 tisoč din in je za 5 odstotkov višja kot v preteklem letu. Če izvzamemo izgubo, ki je bila ustvarjena v hotelu Prebold, ugotovimo, da je ves ostali del izgube ustvarjen v Celjski mesni industriji. Lahko rečemo, da je ta izguba nastala v celoti zaradi neustreznih sistemskih rešitev v proizvodnji in predelavi mesa.

Kot zaključek ugotavljamo, da smo po več letih stagnacije dosegli ugodnejše rezultate, ki so predvsem posledica izboljšanja produktivnosti in ekonomičnosti poslovanja. Zaradi neurejenih sistemskih rešitev v živinorejski proizvodnji in izgube v tej dejavnosti zmanjšujejo sicer dosežene ugodne poslovne rezultate.

Polde Škafar, dipl. inž. agr.

POPIS PREBIVALSTVA, GOSPODINJSTEV IN STANOVANJ

Zakon o popisu prebivalstva, gospodinjstev in stanovanj določa, da so delovne organizacije dolžne najkasneje do 27. marca 1981 izročiti svojim delavcem izpolnjene obrazce P-1/B. Ker ima SOZD Hmezd podatke o delavcih v matični datoteki, bo računalniški center izpisal te obrazce za vse delavce. Naloga kadrovske službe v TOZD je, da pregledajo izpisane obrazce, popravijo morebitne napačne podatke in dopišajo manjkajoče. Pomožni obrazec je izpisan v enem izvodu. Delavec, ki vroča pomožni obrazec P-1/B, mora vsakega delavca seznaniti s podatki na obrazcu in ga opozoriti, da jih brez soglasja osebe, ki je obrazec izpolnila, ne sme popravljati.

Delavci so dolžni obrazce shraniti in jih dati popisovalcu, ko jih bo obiskal v prvi polovici aprila.

M. W.

Reorganizacija zadruga in njen vpliv na samoupravno odločanje kmetov

Gradivo za 3. kongres samoupravljalcev, ki bo
junija v Beogradu.

V slovenskem zakonu o združevanju kmetov je v skladu z zakonom o združenem delu podrobneje obdelano združevanje kmetov oziroma združevanje njihovega dela, sredstev in zemlje v zadrugah in organizacijah kooperantov.

Na primeru Kmetijske zadruga Savinjska dolina iz Žalca bomo poskušali analizirati trenutno stanje v agroživilstvu in odnos kmet-zadruga.

Kmetijska zadruga Savinjska dolina je bila ustanovljena po enoletni razpravi med kmeti s področja občine Žalec. Do leta 1978 smo imeli za področje občine Žalec in Celje eno temeljno organizacijo kooperacije. S 1. januarjem 1979 sta na tem področju pričeli dve zadrugi: Kmetijska zadruga Celje in KZ Savinjska dolina. To pomeni podobno organizacijsko obliko kmetov kot smo jo poznali na tem področju pred dvajsetimi leti. Seveda je samoupravna vsebina in proizvodni odnos kmet-zadruga povsem drug.

V KZ Savinjska dolina sta glavni proizvodni usmeritvi hmeljarstvo in živinoreja. Poleg tega je še pitanje piščancev in pridelovanje nekaterih drugih poljščin. Zadruga nima lastnega obrata primarne družbene proizvodnje, ima pa manjši strojni park (traktorje s priključki) in trgovino z repromaterialom. V letu 1980 so kmetje pridelali skupno 985 ton hmelja, okrog 1.800 ton žive teže govedi, blizu 7 milijonov litrov mleka in 2.300 ton žive teže piščancev in puranov. S prodajo pridelkov je zadruga vezana v glavnem na DO znotraj SOZD Hmezd Zalec, s piščanci na DO Perutnina Zalog iz Ljubljane, s purani pa na DO Puris v okviru PPK Pazin iz Pazina. Celotni prihodek zadruga je znašal v letu 1980 53 starih milijard dinarjev.

Kmetje so o delitvi ostanka dohodka in čistega dohodka razpravljali na zborih zadrušnikov. Naj omenimo, da iz ostanka čistega dohodka niso namenili sredstev za doplačilo kmetom za oddane pridelke, ampak so iz ostanka čistega dohodka formirali sklad skupne porabe kmetov in to v višini 400.000 din za potrebe izobraževanja (štipendije kmečkim otrokom in izobraževalni tečaji za starejše kmete), ca. 1.000.000 din pa za potrebe kmetov v njihovih naseljih oz. krajevnih skupnostih.

Ekonomski interes kmetov za združevanje temelji na spoznanju, da napredek v okviru individualne proizvodnje, v okviru posamezne kmetije ni mogoč, da je nenormalen, da ne daje niti v gospodarskem niti v socialnem pogledu perspektive. Pogoji, da se kmetov ekonomski interes uresničuje, so konkretni programi razvoja proiz-

Ing. Vinko Kolenc

predsednik
Mednarodnega biroja
za hmeljarstvo

Urednik: Začniva od začetka?

Tov. Kolenc: Prav. V Savinjsko dolino so prinesli hmelj že pred dobrimi sto leti. Ustrezale so mu podnebne razmere in ljudje, zato je z bujno rastjo obetal razcvet doline. Kmetje so ga pričeli nasajati na najboljše njive. Med njimi je bil tudi moj oče. Tako sem se hočes nočes iz mladega seznanjal in učil del v hmeljiščih in na sušilnici. Takrat je bila dolina kot en sam lepo obdelan hmeljnik. Hmelji sem vzljudil in slutil v njem svojo prihodnost.

Urednik: Tvoja hmeljarska pot?

Tov. Kolenc: Odločil sem se za kmetijsko šolo. Med okupacijo so hmeljišča propadla. Po vojni smo takoj pričeli pospešeno obnavljati in graditi nova hmeljišča tako v privatnem kot prvič v družbenem sektorju. Bolj na široko v hmeljarstvu se je moje udeleževanje pričelo na bivšem KG Založe in v Sempetru, v hmeljarskem odboru Poslovne zveze za hmeljarstvo, opravljal sem razne hmeljarske funkcije v SR Sloveniji in postal tudi predsednik Jugoslovanske grupacije za hmelj.

Urednik: In mednarodno sodelovanje?

Tov. Kolenc: Evropski hmeljarski biro je 1953. leta zasedal pri nas na Dobrni in takrat sem prvič sodeloval na tako velikem zboru hmeljarjev. Od takrat sodelujem skoraj redno.

Urednik: Naše hmeljarstvo je izredno napredovalo.

Tov. Kolenc: Res je. Z razširitvijo hmeljnikov po vojni je bilo vsem jasno, da s hmeljarkami ne bomo mogli več dolgo.

Razmišljati smo začeli o novih konstrukcijah in se tudi zgleđovali po hmeljarih v drugih državah. Že 1950. leta so stale prve lesene žičnice, 1963. leta pa prve betonke. Hmeljišča smo tudi prilagodili potrebam nove tehnologije, uvedli obiralne stroje in povečali in modernizirali sušilnice. Poleg savinjskega goldinga uspešno uvajamo A in B sorte. Prav z betonskimi žičnicami in z novo enotno tehnologijo smo uspeli združiti družbeno in individualno pridelovanje.

Urednik: Pred dnevi si postal konica svetovnega hmeljarstva.

Tov. Kolenc: V soboto, 14. marca me je predsedstvo IHB na seji v Parizu izvolilo za predsednika za dobo dveh let. Nasledil sem Angleža gospoda Lehna.

Urednik: Za kaj se boš zavzemal kot predsednik IHB?

Tov. Kolenc: Mednarodna organizacija hmeljarjev in jaz se bomo trudili, da bi bila proizvodnja hmelja približno usklajena s porabo, ker bomo hmeljarji le tako dosegali najugodnejše ekonomske učinke.

Urednik: Hvala za razgovor in pri vodenju za hmeljarje tako pomembne ustanove srečno roko!

Tov. Kolenc: Hvala, trudil se bom.

Obdelajmo vsako lehico zemlje in pridelajmo čimveč hrane in krme doma

vodnje in združevanja v zadružnih organizacijah in natančno opredeljene oblike združevanja dela, sredstev in zemlje, točno razdelani medsebojni odnosi v smislu skupnega vlaganja, rizika in skupne delitve ustvarjenega dohodka.

To je vodilo kmete, da so ustanovili zadrugo, kot jo imajo danes. V zadrugi z devetimi temeljnimi organizacijami združuje sredstva, zemljo ali delo 1.794 kmetov zadrušnikov in 130 delavcev. Poleg nakazanega ekonomskega interesa so v taki organiziranosti prišli do izraza tudi vse samoupravne pravice združenih kmetov.

V prejšnjem TOZD za kooperacijo je sodelovalo v delavskem svetu le 11 kmetov, ki so imeli pravico sodelovanja o vseh pomembnih zadevah. V novi zadrugi se je ta pravica prenesla na devet temeljnih zadružnih organizacij, kjer v vsakem zadružnem svetu odloča 11 kmetov. Tako se je število članov samoupravnih organov povečalo za devetkrat, seveda pa to ne pomeni samo številčne ampak tudi kvalitete spremembe. Združevanje dela, sredstev in zemlje kmeta in temeljne zadružne organizacije ne spreminja značaja lastnine vloženih sredstev, kar niti ni več tako pomembno.

Pomembno za kmeta je, da mu združevanje zagotavlja večjo proizvodnjo, večji dohodek, da mu odpira pot v novo tehnologijo, ki je produktivnejša, da mu zagotavlja dolgoročne možnosti prodaje in zmanjšuje riziko v proizvodnji pa tudi pri sami investiciji.

Če vse to pretehtamo, potem je slika o smotnosti take organiziranosti kmetov v zadrugi nekoliko bolj jasna. Res je, da je poslovanje zadruga s toliko temeljnimi zadružnimi organizacijami nekoliko dražje, vendar je tudi res, da le na tak način pridejo do izraza vse pravice in dolžnosti združenih kmetov.

Dveletni rezultati dela so vse to pokazali. Žal moramo ugotoviti, da se še precej kmetov, ki so podpisali samoupravni sporazum o združevanju dela, sredstev in zemlje v TZO, premalo zaveda, da je

(Nadaljevanje na 4. strani)

zadruga njihova in da iz podpisanega sporazuma izvirajo tudi določene dolžnosti.

Kmetje prek svojih delegatov v samoupravnih organih ali direktno z referendumski odločajo o vseh bistvenih zadevah v zadrugi. Kot posamezniki in predvsem proizvajalci pa večkrat, predvsem pa v ekonomsko težjih pogojih, pozabijo na sprejete dogovore in obveze. Tak odnos seveda vpliva negativno na realizacijo sprejetih načrtov. To velja še posebej za tiste člane zadruga, ki ustvarjajo del svojega dohodka izven kmetijstva. Ti namreč niso tako močno odvisni od svoje proizvodnje, zato se v kriznih obdobjih hitro preusmerijo ali zmanjšajo proizvodnjo.

Za tak odnos je potrebno iskati vzroke tudi v ne dovolj izdelanih dohodkovnih odnosih med kmetom in zadrugo. Še vse preveč uporabljamo kupoprodajne odnose, premalo pa skupno vlaganje v proizvodnjo in porazdelitev rizika. V zadrugi imamo dobro urejene proizvodne odnose pri pridelovanju hmelja in pitanju piščancev, veliko manj pa v reji mleka in govejega mesa.

Za pitanje piščancev lahko trdimo, da ima ta panoga značaj družbene proizvodnje. Od končne vrednosti spitanega piščanca je namreč 90 % vlaganja zadruga in le 10 % kmetovega. V zadnjem času smo pričeli tudi s sovlaganjem investicijskega denarja v proizvodne objekte.

Ceprav je bilo v preteklem in v začetku letošnjega leta veliko govora okrog prodaje in cene hmelja, lahko trdimo, da sta v tej proizvodnji dohodkovni odnos in tudi sovlaganje vključena z rizikom in uvedena dobro.

Reprocelota od trgovine, dodelave in proizvodnje je zaključena. Vsak od udeležencev v končnem proizvodu ve za svoj del vlaganja, vključno z Inštitutom za hmeljarstvo kot nosilcem razvojnih nalog in tehnologije.

Udeležbo v prodajni ceni smo si porazdelili tako, da dobijo proizvajalci (v našem primeru zadruga) približno 91 odstotkov, ostali udeleženci v proizvodnji pa ostalo. Princip sovlaganja je uveden tudi med zadrugo in kmetom. Zadruga vloga umetna gnojila, vrvice in strokovno delo, hmeljarjem pa opravi tudi druga dela po naročilu. Razmerje vlaganja in prevzem proizvodnega rizika bi lahko še spremenili tako, da bi zadruga imela še večjo udeležbo, vendar je to zaradi nekaterih gledanj še težko.

Kljub vsemu lahko trdimo, da je pridelovanje hmelja lahko primer, kako podružbljati proizvodnjo v privatnem sektorju. Prav v hmeljarstvu smo namreč prvi uspeli združiti privatne parcele v velike komplekse, ki omogočajo uporabo navedene tehnologije, ne da bi s tem posegli v lastništvo nad zemljo. V proizvodnji hmelja

so se prve pojavile tudi strojne skupnosti (še pred sprejetjem zakona o združevanju kmetov), ki so na našem področju služile kot primer pri ustanavljanju vseh kasnejših strojnih in proizvodnih skupnosti.

Prve skupnosti za obiranje hmelja smo ustanovili leta 1971. S pomočjo take organiziranosti kmetov nam je uspelo v šestih letih mehanizirati celotno obiranje hmelja. Strojne skupnosti v hmeljarstvu so služile za osnovo in primer pri formiranju tudi ostalih strojnih in proizvodnih skupnosti.

Združevanje kmetov v skupnosti ima dvojno prednost. Prvič: Omogoča pocenitev vlaganja in uvajanje sodobnejše tehnologije ter zmanjšanje proizvodnih stroškov. Drugič: Neobhodno je sodelovanje zadruga kot organizatorja vlaganja v proizvodnjo in kot soinvestitorja. Temelj za delovanje skupnosti oziroma za sovlaganje je dolgoročna pogodba z zadrugo, kar daje dobro zagotovilo za stabilno in količinsko visoko proizvodnjo v taki skupnosti.

Na področju prireje mleka in govejega mesa je stanje precej slabše. Od storitvenega pitanja, ki smo ga poznali in tudi dobro vpeljali v proizvodnjo, smo zopet prišli na čisto navadno kupoprodajno pogodbo. Vzrokov za takšno nazadovanje je več, verjetno so največ na to vplivale tržne razmere. Pri tako nestabilnih cenah, kot jih poznamo v naši živinoreji, si niti zadruga, niti kmet ne želita večjega sodelovanja. Riziko, ki ga sprejme katerikoli od partnerjev, je namreč za oba prevelik. Kmet se ne želi vezati, ker lahko na prostem trgu doseže za svoj proizvod višjo ceno, zadruga pa tudi nikoli ne ve po kakšni ceni bo dobila repromaterial, ki ga bo vložila v to proizvodnjo. Predelovalne delovne organizacije (mlekarnice, klavnice) k takšnemu stanju še pripomorejo, saj se obnašajo kot da proizvodnja ni njihov problem. Kadar je ponudbe dovolj, so pri prevzemu kriteriji ostrejši, kadar blaga manjka, so boljši. Takšno obnašanje gotovo ne spodbuja stabilnejše proizvodnje.

Če govorimo, da so dohodkovni odnosi med kmetom in zadrugo slabi, potem velja to še v večji meri za odnose med zadrugo in predelovalnimi organizacijami. Največkrat gre za kupoprodajne odnose v tem smislu, da zadruga dobi za svoje delo določen znesek marže, še daleč pa ni udeležena na delu dohodka, ki se ustvari z določenim pridelkom.

Dokler ne bomo prišli do spoznanja, da je liter mleka ali kilogram mesa, ki pride na trg, rezultat skupnega dela vseh udeležencev v reprodukcijski verigi, bo vedno nekdo potegnil krajši konec. Tega se moramo zavedati vsi, sicer bomo imeli še naprej stalne težave pri oskrbi s prehrabeniimi pridelki.

Ko govorimo o nalogah za naslednje srednjeročno obdobje, se moramo zavedati, da je prav področje dohodkovnih odnosov naloga, ki ji moramo dati prioriteto.

Ko že govorimo o tem, naj še enkrat poudarimo, da moramo poleg organizacijskih sprememb, ki smo jih izpeljali v zadrugi, priti tudi do pravne vsebine odnosov kmet—zadruga. To so združevanje dela, sredstev in zemlje, delitev proizvodnega rizika in dohodkovni odnosi na vseh področjih proizvodnje.

Pri obravnavanju odnosa kmet—zadruga ne moremo tudi mimo nekaterih administrativnih posegov, ki prihajajo najbolj do izraza na področju cen.

Zaradi želje zadržati maloprodajne cene kmetijskih pridelkov na določenih nivojih, smo v republiki v preteklem obdobju uvedli vrsto premij in kompenzacij.

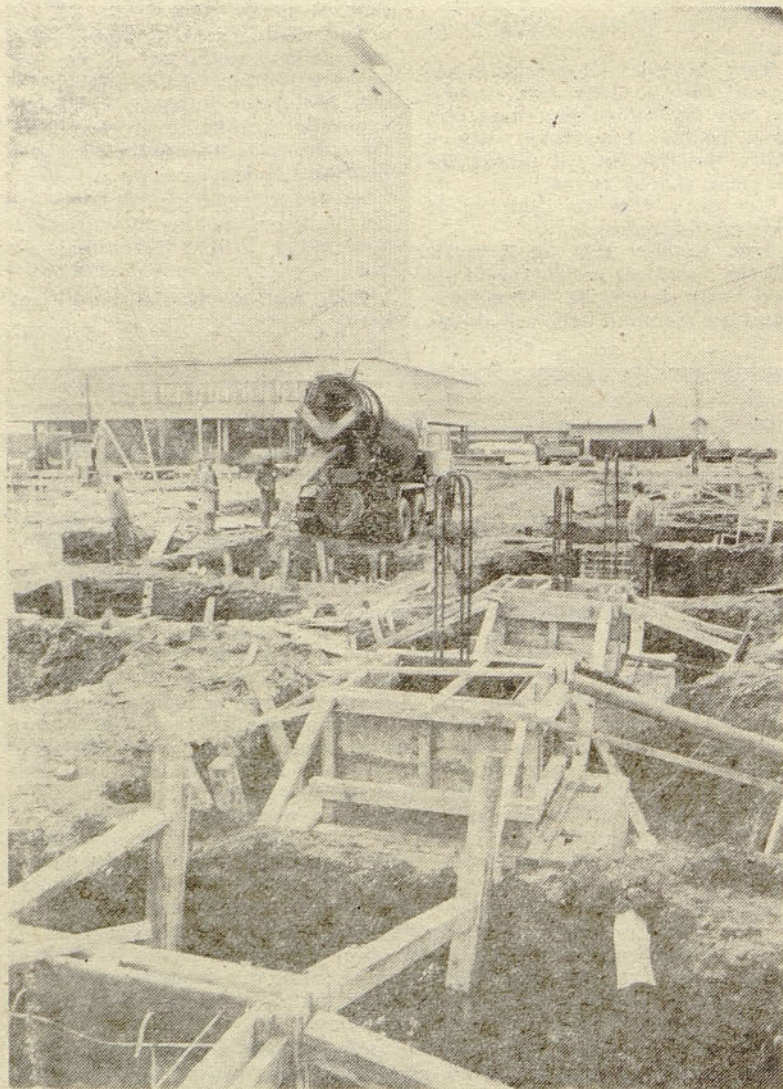
Taki ukrepi seveda povečujejo obseg administrativnega dela, ki ga morajo opravljati delavci v zadrugi. To jim jemlje del časa, ki bi ga morali posvetiti pospeševanju in organiziranju proizvodnje. Ker pospeševalcev ni na terenu, kmetje negodujejo in očitajo zadrugi, da ne delajo dovolj. Če smo že tak sistem uvedli, potem bi moral biti postopek za uveljavljanje premij in kompenzacij čim bolj enostaven.

Veliko je pripomb na račun trga, češ da kmetje in kmetijske organizacije izsiljujejo visoke cene. Take trditve le delno držijo. Do spremembe cen prihaja običajno le zaradi sprememb cen repromaterialov. Tu je navadno tudi izvor vseh sporov med kmeti in zadrugo. Cene repromateriala se namreč hitreje spreminjajo kot cene pridelkov, ki so v veliki meri določene administrativno.

V takih obdobjih pride do nenormalnih pojavov na trgu. Pojavijo se prekupčevalci, ki ponujajo več kot lahko da zadruga, zaradi tega prihaja do kršitev pogodb, prekupčevanja ali celo zmanjšanja proizvodnje. Če hočemo te negativne pojave obvladati, moramo priti do določenih cenovnih razmerij.

Če ob zaključku ponovno ocenimo smotrnost reorganizacije, moramo ugotoviti, da je nova organiziranost med kmeti delno sprejeta. Veliko več jih direktno sodeluje v samoupravnih organih, bolj se zanimajo za poslovanje svojih temeljnih organizacij, žal, kot rečeno, se premalo zavedajo svoje odgovornosti do izvrševanja sprejetih načrtov oziroma njihovega individualnega prispevka k realizaciji skupno sprejetega obsega proizvodnje.

Ugotavljamo, da se tu in tam pojavlja obnašanje, kot da je temeljna zadruga enota samostojna zadruga. To pa negativno vpliva na enotnost in celovitost zadruga.

Gradiš gradi skladišče TOZD Notranja trgovina

SOZD Hmezad Žalec

razpisuje za šolsko leto 1981/82 štipendije za potrebe delovnih organizacij za naslednje poklice:

1. Diplomiran inženir živinoreje	1 štipendija
2. Diplomiran inženir živilske tehnologije	1 štipendija
3. Diplomiran strojni inženir	1 štipendija
4. Diplomiran ekonomist organizacijsko-plansko-analitske smeri	1 štipendija
5. Diplomiran inženir računalništva	2 štipendiji
6. Inženir kmetijskega strojništva	1 štipendija
7. Ekonomist — komercialist	2 štipendiji
8. Kmetijski tehnik	10 štipendij
9. Ekonomski tehnik	4 štipendije
10. Kmetovalec	9 štipendij
11. Vrtnar	2 štipendiji
12. Mlekar	6 štipendij
13. Mesar	16 štipendij
14. Prodajalec	17 štipendij
15. Kuhar	4 štipendije
16. Natakar	4 štipendije
17. Strugar	3 štipendije
18. Avtoklepar	1 štipendija
19. Strojni ključavničar	10 štipendij
20. Avtomehanik	9 štipendij
21. Avtoelektrikar	1 štipendija

Kandidati za štipendije morajo prijavi za štipendije (obr. DZS 1,65) priložiti:

— potrdilo o vpisu v šolo;

— fotokopijo zadnjega šolskega spričevala (šolsko leto 1980/81) oziroma potrdilo o opravljenih izpitih (z navedbo števila predpisanih in tševila že opravljenih izpitov) in frekvencijsko potrdilo;

— potrdilo o premoženjskem stanju družine in številu družinskih članov;

— potrdilo o dohodkih staršev iz leta 1980 iz delovnega razmerja, iz kmetijstva, obrti in dohodkov iz dela v podaljšanem delovnem času in drugih virov. Če so starši upokojeni, priložijo odrezek od pokojnine za december 1980.

Za kadrovske štipendije lahko zaprosijo po družbenem dogovoru o štipendijski politiki in ustreznih samoupravnih sporazumih kandidatov tisti, katerih dohodek na družinskega člana v družini prosilca ne presega 85 % povprečnega mesečnega osebnega dohodka na zaposlenega v SR Sloveniji za leto 1980. Povprečni osebni dohodek v letu 1980 je 8.767 din, 85 % pa znaša 7.452 din.

Kandidati za štipendije naj pošljejo prijavo in zahtevane dokumente **do 30. junija 1981** na naslov: SOZD Hmezad, delovna skupnost skupne službe, Žalec, Žalskega tabora 1.

Po roku prispere prijave ali prijave z nepopolno dokumentacijo ne bodo obravnavane!

M. W.

Fakturiranje in obračun zalog na novem računalniku

Fakturiranje in obračun zalog prek računalnika nadomesti veliko živega dela. TOZD ni treba fakturirati niti ni treba voditi materialnega knjigovodstva. Poleg tega pa daje obračun prek računalnika tudi obilico podatkov, ki so opora pri poslovnem odločanju.

Zaradi povečanja obsega poslovanja, delno pa tudi zaradi vedno novih skladišč, za katera vodimo obračun zalog na računalniku, se je v zadnjih štirih letih število podatkov povečalo za več kot polovico. Mesečno je treba obdelati prek 120.000 podatkov o gibanju zalog. Poleg večanja števila podatkov se večajo tudi potrebe po analitičnih podatkih TOZD. Na starem računalniku IBM 360/20 ni bilo mogoče slediti tem povečavam.

V letu 1980 smo pripravili projekt za fakturiranje in obračun zalog na računalniku ISKRA-DAAT C 18-20. Ta računalnik ima precej večje pomnilnike podatkov. Poleg tega pa ima tudi terminale, ki omogočajo vpogled in ažuriranje podatkov v spominu računalnika ob kateremkoli času. Vse to omogoča, da lahko hranimo in analiziramo večje število podatkov.

Pri organizaciji novega obračuna zalog smo izhajali iz dosežanj izkušenj. V projekt pa smo vnesli tudi dopolnitve, ki so jih predlagale strokovne službe posameznih DO Hmezada. Posebno veliko dopolnitev je bilo treba vnesti v fakturiranje. Poleg vgrajitve predlogov TOZD smo obra-

čun zalog in fakturiranje v večji meri povezali z drugimi evidencami, ki jih Računalniški center Hmezada vodi prek računalnika (saldakonti kupcev in dobaviteljev, likvidacija dobaviteljevih faktur idr.).

S 1. januarjem je računalniški center aktiviral celoten projekt. Pri tem pa je bilo veliko težav. Iz starega računalnika je bilo treba prenesti podatke na nov računalnik ter jih dopolniti. Izdelati je bilo treba novo vhodno dokumentacijo, usposobiti kadre za pravilno vpisovanje. V ta namen je računalniški center pripravil posebna navodila, ki jih je posredoval vsem TOZD in organiziral seminar o izpolnjevanju dokumentacije in principih obračuna. Ker iz tiska nismo dobili obrazcev pravočasno, je moral računalniški center dva meseca prirejati podatke za nov računalnik iz starih obrazcev. Poleg programov za redne obdelave je bilo treba zato izdelati veliko število dodatnih programov.

Obračuna za januar in februar sta za nami. Izkušnje teh dveh mesecev kažejo, da je projekt pravilno zasnovan in da vsebuje številne rešitve, za katere se zanimajo tudi drugi računalniški centri.

Delo na tem področju pa še ni končano. Z uporabniki se bo treba pogovoriti o izboljšavah, predvsem pa o tem, kako v poslovnem procesu izkoristiti večjo maso podatkov, ki so na razpolago.

T. G.

GOSTINSTVO-TURIZEM ŽALEC

Pomen programa aktivnosti za uvajanje sprememb

Prizadevanja za večjo ustalitev gospodarskih tokov vse bolj kažejo, da se na tem področju ne da doseči ustreznih trajnejših rezultatov samo na podlagi kratkoročnih ukrepov, kot so na področju varčevanja s posameznimi vrstami stroškov, s kratkoročnim odpovedovanjem na posameznih področjih porabe in podobno. Poseči je potrebno po dolgoročnih ukrepih, ki dejansko pomenijo takšne spremembe v načinu proizvodnje, v strukturi proizvodnih sil, v strukturi in na področju razporejanja dohodka, ki bodo stalno zagotavljale nižje proizvodne stroške na enoto proizvoda, večjo produktivnost dela ter racionalnejšo porabo sredstev na področju vseh oblik porabe.

Pri tem je v prvi vrsti potrebno učinkovito in kvalitetno delo poslovnih in strokovnih delavcev, njihova prilagoditev zahtevam časa, gre pa tudi za večjo mobilizacijo vseh zaposlenih v oblikah samoupravnega odločanja pri reševanju poslovnih problemov in v borbi za doseganje večjih gospodarskih rezultatov.

Pod uvajanjem sprememb v organizacijo razumemo vse od racionalizacije proizvodnega dela oziroma celotnega poslovanja ob istih proizvodnih zmogljivostih, prek modernizacije proizvodnje,

vse do razširitve proizvodnih zmogljivosti. Uvajanje sprememb je v glavnem izredno zahtevno delo, ker obstajajo določeni odpori proti uvajanju sprememb, s katerimi se morajo spremeniti ustaljene delovne navade, organizacija, normativi... Posebni programi aktivnosti morajo biti sestavljeni na podlagi ciljev in nalog letnih, srednjeročnih ali dolgoročnih načrtov razvoja. Potrebno je skrbno uresničevanje celotnega programa uvajanja določenih sprememb, kajti po začetnih hitrih dosežkih se pozneje rezultati običajno počasneje izboljšujejo.

Potem, ko je sprejeta odločitev za uvedbo določene spremembe, nastopijo pomembne stopnje procesa uvajanja spremembe: prava za uvajanje vsebine odločitev, uvajanje, nadziranje uvajanja in merjenje doseženih rezultatov in dopolnjevanje sprejetih odločitev vse do takrat, ko so doseženi normalni delovni rezultati.

Takšen postopek je potrebno ponavljati vse dotlej, dokler se sprememba ne uvede do te mere, da preneha biti »program uvajanja sprememb« in preraste v način proizvodnje in poslovanja OZD ob doseganju predvidenih rezultatov.

Marija Strmčnik

Pridelajmo več koruze

Iz leta v leto ugotavljamo, da je najbolje pridelati čim več koruze doma, vendar nam to iz številnih vzrokov ne uspe popolnoma. Zato ni odveč, če si nekoliko osvežimo znanje o pridelovanju koruze.

Delovni postopek — pridelovanje koruze je sestavljen iz številnih del, katerih vsako ima določen, delež pri končnem uspehu, oziroma neuspehu. Največ usodnih napak lahko napravimo že v začetku pridelovanja, tako da potem z nobenim trudom tega ne moremo popolnoma popraviti. Po obsegu del in po letnem času, v katerem pridelujemo koroze, lahko rečemo, da je to izrazito sezonska poljščina, ki nas močno zaposli pred in v začetku rasti in ob spravilu. Zaenkrat bi se zaustavili le pri prvem delu.

Kmetijski inštitut Slovenije redno spremlja in preizkuša koroze sorte, ki jih žlahtnitelji pripravljajo v jugoslovansko sortno listo. Po večletnih preizkusih v slovenskih razmerah sorte ali priporoči, ali pa odsvetuje. Tako se že redno dogaja, da se vsako leto pojavi ena ali več novih sort koruze, primernejih za pridelovanje v naših klimatskih pogojih. Tudi letošnji sortni izbor je zelo številen, čez 20 sort za Slovenijo. To seveda povzroča med kupci nekaj negotovosti, zato si regijska pospeševalna služba (ŽVZ Celje) skupaj s pospeševalno službo v delovnih organizacijah prizadeva nekoliko zožiti ta izbor, ne da bi pri tem trpela kvaliteta izbora. Na sestankih v začetku leta analiziramo priporočeni izbor sort in ga skupno s Semenarno prilagodimo našim razmeram. Pri tem

izboru zadržimo del sort iz prejšnjega izbora, uvedemo pa posamezne nove, dobre sorte. Za lažjo odločitev je na razpolago tudi letak z izborom sort, rajoni pridelovanja in osnovno agrotehniko.

Celjska regija spada v dvoje območij — rajonov pridelovanja koruze:

I. OMOČJE OBSEGA:

Dravograd, Prevalje, Slovenj Gradec, Mozirje in področja nad 400 m nadmorske višine za Celje, Laško, Radeče, Sevnico, Slovenske Konjice, Šentjur, Šmarje, Šoštanj, Velenje, Zalec.

V tem rajonu lahko pridelujemo koroze v zrnju le iz razreda 100, za silažo pa razred 100 v višjih legah (do 600 m nadm. višine) in razred 200.

Primerne sorte za zrnje:

Razred 100: BC 183, BC 191, ZPTC 194, ZPTC 192.

Primerne sorte za silažo:

Razred 100: BC 191, ZPTC 192
Razred 200: Austria 290, BC 28-11, LJ 280

II. OMOČJE OBSEGA:

Celje, Laško, Sevnico, Slovenske Konjice, Šentjur, Šmarje, Velenje, Zalec.

Tu lahko pridelujemo za zrnje sorte iz razreda 200 in razreda 300 (pod 300 m nadm. višine).

Za pridelovanje silaže pa sorte iz razredov 200, 300, na lažjih tleh tudi iz razreda 400.

Primerne sorte za zrnje:

Razred 200: BC 28-11, BC 264, OSSK 227, OSSK 272, OSTK 290, LJ 280

Razred 300: ZPSK 37 t, BC 384, OSSK 247

PRIMERNE SORTE ZA SILAŽO:

Razred 200: Austria 290, BC 28-11, LJ 280,

Razred 300: ZPSK 37 t, BC 384, ZP 370,

Razred 400: BC 488, OSSK 440, BC 468, OSSK 407.

Pri posameznikih je zelo priljubljena sorta ZPSK 46 A, ki je iz razreda 500. Za naše razmere je sajenje te koruze neprimereno, kljub temu da daje izredno visoke pridelke silaže. Sorta je že zelo pozna, izkušnje pa kažejo, da je v vsaki pentadi vsaj

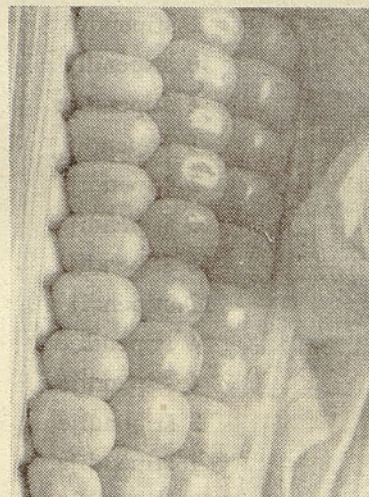
delovanje, zaradi visoke vsebnosti lizina (do 4,4 %). Na hektar je mogoče s to sorto pridelati prav toliko beljakovin, kot s sortami, ki so v izboru s to razliko, da je v pridelku od 24 kg do 32 kg na hektar lizina, kar jo uvršča med visokolizinske sorte. Kot takšna pa je zlasti primerna za človeško prehrano in za krmiljenje prašičev in perutnine.

Seveda pa nam najboljše seme ne bo vzklilo, če ne bomo dobro pripravili zemlje za setev. Le redki so uspeli zorati praho, večina pridelovalcev pa bo orala spomladi. Lažja tla niso problematična, drugače pa je s srednjetežkimi in težkimi tlemi. Tu bo treba predvsem paziti, da ne bomo orali v mokrem, ampak moramo počakati, da se zemlja dovolj osuši. Na brazde potrosimo osnovni obrok mineralnih gnojil 600 do 800 kg/ha in jih s krožno brano zabranamo.

Priprava setvene mrvine pa je na težjih tleh že težja. Prevlažna zemlja se nerada drobi, se lepi na priključke in tu ni druge pomoči, kot da počakamo, da se osuši. Posebej moramo biti previdni pri uporabi predsetvenika in freze na premokrih tleh. Predsetvenik nam bo takšna tla zbil in setvene mrvine ne bo. Če je zemlja prevlažna, je bolje uporabiti klinasto brano kot predsetvenik. Freza nam sicer gornji sloj lepo drobi, toda na vlažnih tleh nam močno zbija sloj pod svojo delovno globino in nam dela plaznino, zato velja tudi frezo uporabljati s premislekom.

Kljub pomanjkanju gnojil verjetno nihče od večjih pridelovalcev koruze ne bo skoparil pri gnojenju. V glavnem bodo v prodaji gnojila iz Kutine (INA) v nekoliko zoženem izboru in sicer NPK 11-11-16, NPK 13-10-12 in NPK 9-18-18. Za dognovanje pa KAN 27, Urea 46 in manjše količine NPK 17-8-9. Vsekakor se da iz teh gnojil sestaviti več različnih gnojenj, omenil bi le dve:

(Nadaljevanje na 7. str)

dvoje mokrih in hladnih let. V taki letini ne more dovolj dozoreti do spravila, zato je kljub visokemu pridelku v tonah na ha, pridelek škrobnih enot na ha manjši kot pri sortah iz razreda 300. Vendar, kot je že bilo rečeno, posamezniki vztrajajo pri tej sorti — v večini primerov pa gre za pridelovalce, ki jo pridelujejo na lažjih in dobro osonečenih tleh. Za širšo uporabo pa sorte ZPSK 46 A prav zaradi pozne dozorevanja ne priporočamo v našem območju.

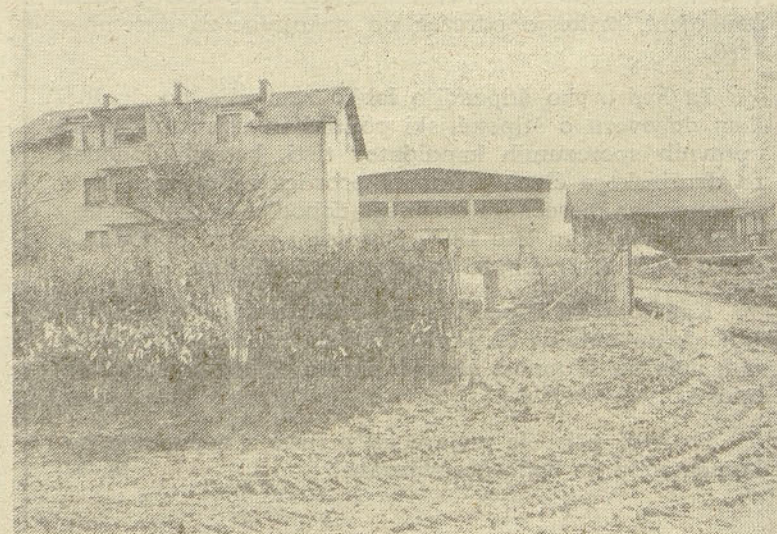
Omenil bi še LJ 275 t, sorto, ki je po količini pridelanega zrnja že zaostala za priporočenimi sortami iz razreda 200, vendar pa je ta sorta vseeno zanimiva za pri-

Odkup mleka preko hranilnih vlog

KK Šmarje bo od marca 1981 izplačeval odkup mleka prek hranilnih vlog. Tako so se samoupravni organi odločili, da bi povečali hranilne vloge v lastni hranilnici in posojilnici. V času gospodarske stabilizacije so vedno večje težave za sredstva za kreditiranje razvoja kmetij. Hranilne vloge, ki so jih zbrali varčevalci Hmezada, tako kmetje kot delavci, so bile poleg bančnih posojil že doslej temelj razvoja. Teh sredstev pa je premalo, zato je pač treba poiskati vse razpoložljive vire.

KZ Savinjska dolina in KK Šentjur že izplačujeta odkup mleka prek hranilnih vlog. Rezultati so spodbudni, zato je bila odločitev KK Šmarje utemeljena. Seveda bo precej dela pred začetkom takega obračuna. Vsem, ki doslej še niso varčevalci pri Hranilnici Hmezada, bo treba odpreti nove hranilne knjižice. Nekaj težav bo tudi pri uvajanju novega načina izplačila. Če pa bodo proizvajalci mleka kolikor toliko spoznali namen te akcije, bodo lahko z večjim varčevanjem bistveno pripomogli k razvoju svojega območja. Vsak bo imel pri tem tudi neposredno korist. Denar bo prišel na njegovo hranilno knjižico prej, kot je bilo dosedaj izplačilo. Če ga posamezniki ne bodo takoj dvignili, bodo posledice enake obresti kot v banki. Pa še nekaj: tudi za te vloge jamči republika.

T. G.

Na Mirošanu so že skoraj prodali vse sadike sadnega drevja

Pridelajmo več koruze

(Nadaljevanje s 6. strani)

a) Osnovno gnojenje 600—800 kg/ha NPK 9-18-18

1. dognojevanje 250 kg/ha KAN 27

2. dognojevanje 150—200 kg/ha KAN 27

b) Osnovno gnojenje 600—800 kg/ha NPK 11-11-16 ali NPK 13-10-12

1. dognojevanje 300 kg/ha NPK 17-8-9

2. dognojevanje 150 kg/ha KAN 27

Osnovno gnojenje izvedemo na brazde, nato pa gnojila s krožno brano zabranamo. Osnovni obrok lahko delimo npr. od 800 kg/ha, damo 600 kg NPK na brazde; 200 kg NPK pa trosimo ob setvi. Ob zgodnji suši — kmalu po setvi ima poruza še slaboten koreninski sistem in je takšno dognojevanje umestno, seveda v navedeni količini. Do 200 kg lahko damo na enkrat v rezervoarje na sejalnici (4 redni) in nam to ne predstavlja bistvene zamude pri delu, zmanjšuje pa nam riziko, ki nastopi ob morebitni suši.

Nikakor pa ni pravilno gnojenje samo ob setvi, ko nekateri poizkušajo dati ves osnovni obrok gnojil. V takem primeru pride velika količina gnojil v zelo ozek pas ob setveni brazdi —

ca. 20 do 25 cm široko in lahko rastlini samo škodi.

Prava priprava zemlje za setev — setvena mrvina se prične šele, ko smo raztrosili osnovni obrok gnojil na široko po brazdah.

SETEV lahko opravimo kvaliteto le s sejalnico, ki pa mora biti dobro vzdrževana in pripravljena za setev. Če pri nakupu semen pazimo, da kupimo seme iz iste »partije«, kar ugotovimo po številki partije na deklaraciji. Običajno je seme polnjeno v 20 kilogramskih vrečah. Če kupimo 2 ali več vreč, moramo paziti, da je na deklaraciji ista številka partije, ker je v tem primeru seme iste velikosti (seveda v okviru JUS). V takem primeru izberemo ustrezen setveni kolut (OLT) ali cilinder (IMT), ga vstavimo v sejalni aparat in preizkusimo na dvorišču. Seme mora zapolniti ca. 3/4 odprtine v kolutu oz. cilindru, ker le v tem primeru se bomo izognili ali zatikanju semen (če je preveliko), ali pa dvojnemu izmetu (če je manjše).

Na dvorišču izberemo tudi ustrezno prestavo na sejalnici, za gostoto v vrsti. Globino setve pa naravnomo šele na njivi, ko ugotovimo, koliko se zemlja vda-ja.

Setveni sklop:

Zrnje:

Silaža:

Razred 100: 70 cm × 18 cm (8 rastl./m ²)	70 cm × 16 cm (9 rastl./m ²)
Razred 200: 70 cm × 20 cm (7 rastl./m ²)	70 cm × 18 cm (8 rastl./m ²)
Razred 300: 70 cm × 22 cm (6,5 rastl./m ²)	70 cm × 19 cm (7,5 rastl./m ²)
Razred 400: 70 cm × 24 cm (6 rastl./m ²)	70 cm × 20 cm (7 rastl./m ²)

Izmet zrn povečamo za toliko, kolikor je manjša kalivost pod 100 %, da zagotovimo zaželeni sklop rastlin (ca. 10 % več zrn).

Globina setve je na lažjih tleh do 7 cm, na težjih tleh pa do 5 cm. Sejemo, ko je zemlja dovolj segreta, v setveni globini na ca. 10 °C, pri nas je to zadnja dekada aprila in prva polovica maja v višjih legah.

Hitrost setve je zelo pomembna. S preveliko hitrostjo si bomo že na začetku sami razredčili posevek, nekaj ga pa vsako leto razredčijo še vrane. Za običajne

sejalnice velja (kljub tovarniškim podatkom), da je primerna hitrost setve med 4 in 5 km/h, ali 4,5 km/h v povprečju. V pridelovanju koruze je samo pri dveh priključnih orodjih zaželeno večja hitrost od 6 km, in sicer pri predsetveniku in pri klinasti brani med 8 km/h in 12 km/h. Pri vseh ostalih delih (razen prevozov) pa se delovne hitrosti strojev gibljejo v mejah med 4 km/h in 6 km/h.

Setvi sledi uničevanje plevelov. Večina pripravkov za zatiranje plevelov — herbicidov, ima

najboljši učinek, če škropimo takoj po setvi. Praviloma tik pred setvijo njivo prebranamo, da jo zrahljamo, s tem pa delno uničimo ali pa prizadenemo že kalče plevela, ki so potem bolj občutljivi za delovanje herbicidov.

Kot škropljenje takoj po setvi še lahko štejemo 2 do 3 dni po setvi. Kdor pa nima v tem času poškropljeno, pa verjetno tudi v tednu dni ne bo, zato je bolje, da škropi takrat, ko bodo pleveli že ozeleneli.

Še pred nekaj leti je bilo na trgu 17 aktivnih substanc, iz katerih so izdelovali 63 formulacij herbicidov za korožo. Sedaj je izbor precej zmanjšan, toda najpomembnejši herbicidi za uničevanje plevela v korozi pa se dobijo. Razdelili bi jih v dve glavni skupini.

a) Pripravki, ki jih uporabljamo izključno **takoj** po setvi pred vznikom:

Dual (R) 500 2—4 l/ha

Lasso EC 4—6 l/ha

Primextra 500 tekoči 4—7 l/ha

Lasso combi tekoči 5—7 l/ha

b) Pripravki, ki jih uporabljamo **takoj** po setvi in pozneje, ko pleveli ozelenijo:

Atratin ali Radazin WP 50 ali Radazin T 50 ali Atratin 50 v količini 2—4 kg/ha.

Te pripravke lahko mešamo s hormonskimi pripravki, ko je koroza visoka 15—20 cm oz. ima 3—5 pravih listov. Od hormonskih pripravkov so v prodaji poleg Deherbana A še podobni pripravki: Žitokor D, Dikocid 50, Monosan, Korovicid.

V tem času (koroza 15—20 cm visoka) je primerna mešanica za 1 ha:

Radazin WP 50 — 4 kg + Deherban A-2 1 v 400 do 500 l vode.

S takšno mešanico uspešno uničimo večino plevelov v korozi, tudi slak in ščavje. Pri doziranju hormonskih pripravkov pa moramo biti zelo pazljivi, ker le-ti v večjih količinah poškodujejo tudi korožo (zvijanje listov, zaostanek v rasti, brez storžev...).

Za uničevanje pirnice pa uporabimo 6—10 kg Atratina ali Radazina, toda naslednje leto moramo zopet sejati korožo na tako škropljeno površino.

Za uspešno škropljenje je poleg pravilno izbranega herbicida potrebno še dobro pripraviti škroplilnico.

Ne pozabimo:

— pregledati in preizkusiti črpalke, doliti olje in pri batnomembranskih črpalkah na pravi len pritisk nad membrano;

— preizkusiti dovode škropiva, tesnenje in ventile;

— izmeriti izmet šob in jih, če je potrebno, tudi zamenjati;

— izračunati koncentracijo škropiva v rezervoarju škroplilnice.

— izmeriti izmet in ga uskladiti s hitrostjo (4—6 km/h);

— izračunati koncentracijo škropiva v rezervoarju škroplilnice.

Škroplilnico pripravimo, preizkusimo jo na dvorišču s čisto vodo, ne pa šele na njivi. Pripravljena mora biti tako, da na njivi nimamo **nobenih** popravil ali čiščenj. Zavedati se moramo, da so herbicidi več ali manj strupeni tudi za ljudi, prav pri čiščenju in popravilu škroplilnic, ko so že napolnjene s škropivi pa dostikrat pozabimo na varnostne ukrepe in se lahko zastrupimo.

DOGNOJEVANJE koroze je bilo omenjeno že pri osnovnem gnojenju, ne pa tudi način gnojenja.

Dognojujemo lahko:

— v 2 obrokih, če uporabljamo KAN 2 7ali NPK 17-8-9

1. dognojimo z 250 kg/ha KAN 27 ali 300 kg/ha NPK 17-8-9, ko je koroza visoka ca. 30 cm;

2. dognojimo s 150—200 kg/ha KAN 27, ko je koroza visoka ca. 50 cm.

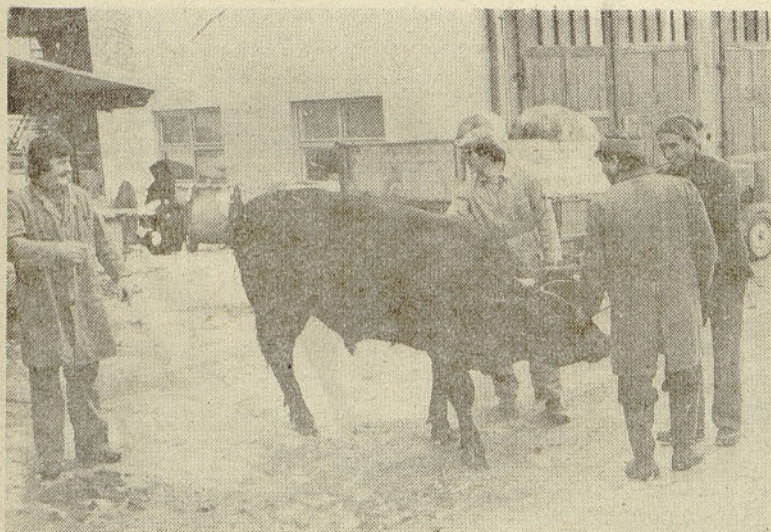
Če uporabljamo UREO 46 pa dognojujemo samo enkrat v odmerku 200—250 kg/ha, ko je koroza visoka 35—40 cm.

Janez Luževič, dipl. ing. agr.
Pospeševalna služba
ŽVZ Celje

Oglas

**KUPIMO ALI VZAMEMO
V NAJEM LUŠČILEC ZA
KOROŽO NA ROČNI
POGON.**

**Hmezd notranja trgovina
Obrtna kooperacija**

Odkupi živine po TZO so postali živahni. Ivan Vošnjak iz Podvina je na zadnjem odkupu oddal kar deset kapitalnih pitancev

Pri rezi hmelja upoštevajmo strokovna navodila, rezalnike pa dobro pripravimo in nabrusimo, da bodo delovali brezhibno

Kontrola proizvodnosti krav

Namen kontrole proizvodnosti krav — mlečne kontrole je pomagati kmetu, rejcu in z njegovim sodelovanjem ugotavljati proizvodne sposobnosti njegovih krav. Na podlagi izračunanih rezultatov kontrol je možna izbira pozitivnih živali in izločanje negativnih. Program kontrole proizvodnosti krav predvideva dva načina kontrole in to enega po metodi A in drugega po metodi Z.

V kontrolo A bi morale biti vključene vse krave na kmetijah, ki redijo štiri ali več krav rjave ali lisaste pasme in so vključene v tržno proizvodnjo mleka ter oddajo na kravo najmanj 2.500 litrov mleka letno. Črede črno belih krav bodo v A kontroli na gospodarstvih, ki redijo več kot pet krav, so tržni proizvajalci mleka in oddajo na kravo najmanj 3.000 litrov mleka letno.

Mlečno kontrolo po metodi A opravljajo kontrolorji s sodelovanjem rejca mesečno celo laktacijo. Ob kontrolah jutraj in zvečer ugotovijo količino namolženega mleka, odvzamejo vzorce mleka za ugotavljanje tolišče. Sproti evidentirajo priraste krav, rojstvo telet, vodijo knjigo mlade živine, sodelujejo pri premiranju brejih telic,

pri odbiru živine za razstave in prodajo itd.

Kontrola krav po metodi Z zajema vsa gospodarstva, ki so vključena v tržno proizvodnjo mleka, a redijo manjše število krav, imajo krave križanke ali nižjo proizvodnjo po kravi.

Kontrolo Z opravljajo s sodelovanjem rejca mlečni kontrolorji ali področni pospeševalci in to ena do trikrat letno. Namen kontrole Z je zbiranje podatkov o staležu, o pripustih, o telitvah in teletih ter označevanje telet.

Kontrola je uspešna, če pri njej sodeluje tudi rejec krave. Ta mora kontrolorju omogočiti ugotavljanje namolženega mleka za vsako kravo, hraniti in ob potrebi nuditi v vpogled osnovno dokumentacijo o goveji živini (pripustnice, tetovirane listke, zapisnike o premiranju kontrolne liste in vso ostalo dokumentacijo).

Hlevsko knjigo, ki jo je dobil vsak rejec, je najprimernejše mesto za zbiranje in hranjenje vse dokumentacije, kjer jo je ob potrebi najlažje najti:

V KZ Savinjska dolina moramo v letu 1981 zajeti v tržno proizvodnjo 3.135 krav, ki so vključene v naslednjo kontrolo:

TZO	A	Z	Skupaj	Planiran odkup na kravo v letu 1981
Braslovče	109	337	446	2.354
Gotovlje	83	316	399	2.130
Petrovče	93	275	368	2.364
Polzela	75	296	371	2.075
Prebold	93	165	258	2.267
Sempeter	74	233	307	3.192
Tabor	53	164	217	2.222
Trnava	147	208	355	2.394
Vransko	103	311	414	2.536
Skupaj	830	2.305	3.135	2.381

V kontroli proizvodnosti krav za leto 1980 ugotavljamo, da imamo na področju KZ 5 bikovskih mater.

Štirje rejci, ki imajo skupno 45 krav rjave pasme, so dobili razvojno premijo.

Enajst rejcev je za visoko proizvodnjo svojih krav dobilo plake-

te Živinorejske poslovne skupnosti Slovenije.

Premiranih je bilo 422 brejih telic.

Tetoviranih je bilo 639 teličk in določenih za nadaljnjo plemensko rejo.

Na kravo je bilo odkupljeno 2.155 litrov mleka.

Kontrola proizvodnosti krav je pomembno in koristno delo. Če jo bomo nadaljevali, bodo vidni tudi rezultati. Prizadevati si moramo, da bo vsaka zdrava telička vzrejena za plemo, da jih bo več za

odkup, da bomo hitreje prišli do boljše osnovne črede. Pri odlični osnovni čredi bo dovolj podmladka za domače potrebe in tudi za prodajo na druga področja.

J. Š.

NOVA MLEKARNA

Enajstčlanski poslovni odbor

Zbor podpisnic samoupravnega sporazuma o združevanju dela in sredstev za izgradnjo mlekarske industrije celjske regije je 17. februarja izvolil 11-članski poslovni odbor:

S PODROČJA PROIZVODNJE: Jože Gračner, SOZD Merx; Jože Šabjan, KZ Savinjska dolina; Jože Pratnekar, KZ Prevalje.

S PODROČJA PREDELAVE: Andrej Čulk in Milan Mirnik, DO CM; Franc But, Sirarna Smarje.

S PODROČJA DISTRIBUCIJE: Vito Dolinšek, SOZD Merx; Anica Ilovar, Nama Ljubljana; Ivo Kragl, ERA Velenje in Stanko Košec, Tovarna nogavic Polzela kot predstavnik podpisnic sporazuma izven reproverige in Jože Janše, direktor mlekarne in izgradnji.

Poslovni odbor se je 12. marca že sestel in izvolil za predsednika tovariša Andreja Čulka in za njegovega namestnika tovariša Vita Dolinška.

Vy

Sklepčnost - kaj je s tabo?

Velikokrat se nam v našem delegatskem življenju dogaja, da pride do pojave, ki mu preprosto rečemo nesklepčnost.

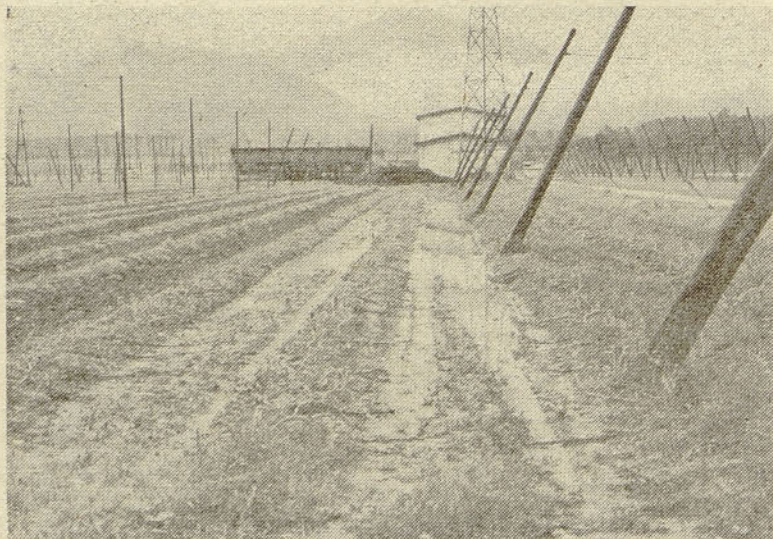
Ta pojav, ki je pravzaprav sinonim za neodgovornost delegatov, se je razširil v vseh okoljih, kjer naj bi delovni ljudje in občani odločali.

Kadar pride do nesklepčnosti v okoljih, za katere bi rekli, da so samoupravno slabo obveščena, ali pa ne gre za razpravo in odločanje o pomembnih stvareh, tedaj zadeva ni hujše narave. Če pa pride do tega v tistih delegatskih okoljih, kjer delegati odlo-

čajo o pomembnih družbenih zadevah, o naši prihodnosti, o vprašanju družbene reprodukcije, tam kjer bi morala biti delegatska raven izjemno osveščena in za delegatsko delo motivirana, tedaj je zadeva mnogo hujša. Tedaj se z nesklepčnostjo onemogočajo tiste osnovne pridobitve našega delegatskega sistema, ki so zapisane z velikimi črkami v naši ustavi.

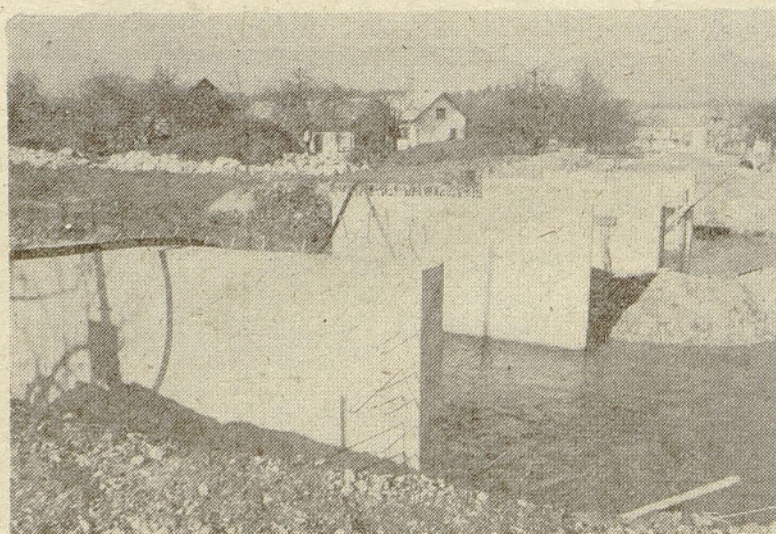
Zato delegati, udeležujte se sestankov, ker s tem ne bomo dosegli le sklepčnosti, temveč boljše in lepše življenje.

Zdenka Lekše

V hmeljiščih, ki jih nismo uspeli obdelati jeseni, se spomladi dolgo zadržuje vlaga in onemogoča zgodnja dela

 hmeljar

Na Gomilskem je lani visoka Boljska porušila leseni most. Nov bo zgrajen do maja

Industrijska proizvodnja jajc

(Nadaljevanje iz 3. številke Hmeljarja)

Nigerijska proizvodnja jajc je zelo mlada. Najprej se je razvila v republikah na jugu in v industrijskih centrih na severu.

Obsežnost farm je zelo različna. Za industrijske proizvajalce jajc se smatrajo tudi farme, ki imajo samo 200 do 300 nesnic. Imajo pa tudi farme z več ko 50.000 nesnic. Trenutni največji perutninarški farmar ima 300.000 kokoši razdeljenih na šest farm. Integrirana proizvodnja jajc s 600.000 nesnic je v severni Nigeriji. V povprečju je obsežnost farm 5.000 do 20.000 nesnic. Vodenje kokošjih farm je večinoma zelo preprosto in se ne da primerjati z evropskimi pogoji. V navadi so odprte farme, ventilacija in razsvetljava sta neznan. Vodeče je vzgajanje v kletkah. Krmljenje je ročno, kokoši pijejo iz žlebov in tudi zbiranje jajc je ročno. Pogosta velika vlažnost zraka v tem delu Afrike vpliva na izvajanje, ki bi bilo lahko rešeno s pametnim vodstvom. Raziskave so pokazale, da je v Nigeriji pogin perutnine 60 do 70 odstoten zaradi slabega vodenja in napak pri vzdrževanju in ne zaradi infekcijskih bolezni.

V Nigeriji je sedaj do 30 različnih križancev. Izvirajo predvsem iz Velike Britanije, ZDA, Zahodne Nemčije in Nizozemske. Stare pasme kot Leghon, Rhode Island, New Hampshire itd. so praktično izginile.

Privatne in državne valilnice ne morejo zaradi pre nizkih zmogljivosti in neorganizirane preskr-

be zadostiti potrebam po enodnevni piščancih.

Da bi lahko premostili te težave, enodnevne piščance tudi uvažajo. Zato pa je potreben inozemski denar, ki ga imajo malo. Uvoženi enodnevni piščanci sortirani po spolu so od 0,05 do 0,10 Naire (0,15 do 0,29 DM) in cenejši od domačih.

Proizvodnja mesa perutnine trenutno nima industrijske osnove.

PRICA KOVANJA

Perutninska industrija v Nigeriji še ni visoko razvita. Z namenom zadostiti povpraševanju po perutninskih proizvodih in prispevati k boljši beljakovinski preskrbi ljudstva po znosnih cenah, mora proizvodnja podvzeti velike napore, če hoče zadostiti potrebam. Aktivnost privatnega sektorja bodo morale bolj podpreti federalna vlada in republiške vlade. Treba bi bilo zgraditi veterinarske centre, ker je precej bolezenskih primerov.

Tudi tekoča preskrba s kvalitetno hrano mora biti zagotovljena. Pojavlja se vprašanje, če so veliki proizvajalci perutnine sploh zainteresirani za močnejšo in izboljšano proizvodnjo, ker imajo sedaj zaradi visokih cen dobičke.

Milan Fužir, ing.

PRIPIS: V teku so razgovori med nigerijskimi perutninarji in Hmežadom. Pripravljajo velik projekt. Več o tem pred realizacijo.

Urednik

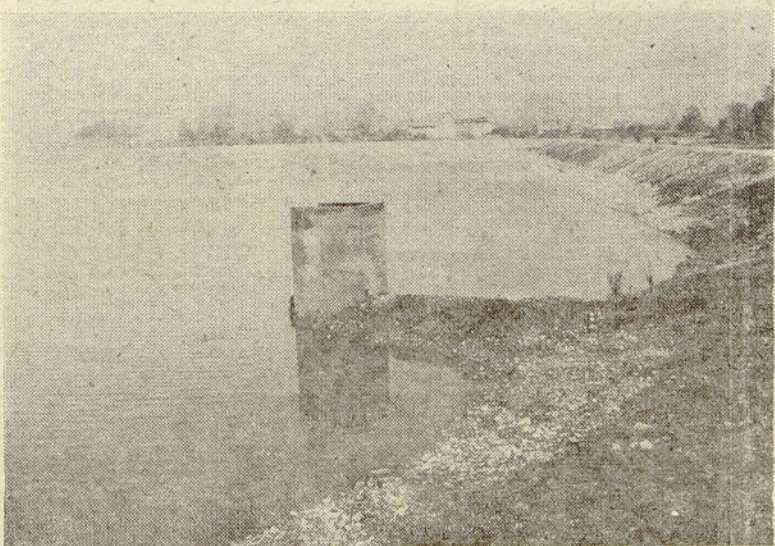

Ste že obiskali hotel Prebold? Se ne? Skoda. Obiščite ga čimprej in z vso družino. Zakaj? Vodja slaščičarne Janez Podvržen peče tako dobre kremne rezine, da nikler niste jedli tako okusnih. Ne verjamete? Poskusite! Prav storite, da si slaščico zagotovite po telefonu Hotel Prebold 722-000. Kajne, da sem imel prav?! — Vy

Ribniki na opuščnem zemljišču

Hmežad — Ribogojnica, ki danes spada organizacijsko k TOZD Kmetijstvo Petrovče, je bila pobudnik za sanacijo nekdanjega divjega žalskega smetišča v Vrbju. Pobuda je bila pozdravljena z vseh strani. Krajevna skupnost Zalec, predstavniki občine Zalec, predstavniki Vodne skupnosti, Zemljiške skupnosti in predstavniki Ribiške družine Šempeter so predloženi program sprejeli.

Sanacija smetišča in racionalno izkoriščen gramoz sta imela za posledico, da je nastal okrog 13 ha velik ribnik. Iz nerodovitne zemlje je nastala proizvodna površina. Proizvodnja rib spada med specialno živinorejo. Podobnih nerodovitnih površin, ki bi se dale urediti za proizvodnjo rib je že v Savinjski dolini. Lahko bi jih uredili in tako izkoristili potencialne možnosti za proizvodnjo hrane.

Kjer je bila skoraj neprehodna gmajna polna jam in odpadkov, se v Vrbju za Savinjo zrcali lepo 13-hektarsko jezero, ki je bilo namenjeno proizvodnji rib, a vse kaže, da ga bodo namenili rekreaciji

PREDLOG PROGRAMA DELA ODBORA SAMOUPRAVNE DELAVSKE KONTROLE

za leti 1981 in 1982

Analiza izvajanja zadev skupnega pomena po samoupravnem sporazumu o združitvi v SOZD — člani od 18. do 29. Poročila pripravljajo pristojne strokovne službe delovne skupnosti skupnih služb (razvojni sektor, splošni sektor, računalniški center, glavni direktor in njegovi pomočniki, interna banka).

Občasna analiza izvajanja sklepov organov upravljanja SOZD — delavski svet, poslovni odbor, odbor za komercialno koordinacijo, komisije na področju priprave skupnih osnov za delitev dohodka, ČD in sredstev za OD, komisije za razvoj informatike prek računalniškega centra in izvajanje programa izobraževanja.

Poročilo pripravljajo odgovorni strokovni delavci.

Predsednik odbora SDK mora dobivati zapisnike organov upravljanja SOZD Hmežad.

Obravnava izvajanja samoupravnih sporazumov o združevanju dela in sredstev na družbenoekonomskih osnovah skupnega dohodka in SS o skupnem poslovanju in nošenju rizika na družbenoekonomskih osnovah skupnega prihodka (proizvodnja, predelava in prodaja mesa, mleka, močnih krmil in drugih proizvodov).

Kontrola izvajanja samoupravnega sporazuma o svobodni menjavi dela med delovno skupnostjo skupnih služb in člani SOZD — izvajanje programa dela, financiranja in poročil o delu.

Izpolnjevanje delovnih in samoupravnih dolžnosti delavcev, organov in služb v SOZD.

Ali so odgovorno ter družbeno in ekonomsko smotrno uporabljena družbena sredstva in razpolaganje z njimi.

Obveščanje delavcev o vprašanjih, ki so pomembna za odločanje in nadzorstvo v SOZD ter uresničevanje drugih samoupravnih pravic, dolžnosti in interesov delavcev.

Ugotovitve, ali so investicijski načrti sprejeti v skladu s temelji srednjeročnih planov in imajo realno kritje v dohodku.

Glede na tekoče naloge dopolnjujemo program sproti.

Koordinacijska konferenca
OO ZSMS SOZD Hmezad Zalec

Programsko volilna konferenca

Dne 31. januarja 1981 je bila v dvorani Hmezada v Zalcu programska in volilna konferenca, na kateri so bili prisotni poleg predstavnikov OO ZSMS SOZD Hmezad še vodilni in vodstveni delavci Hmezada, predstavniki DPO in mentorji mladine. Vabljeni so še bili: OO ZSMS Termoelektrarne Soštanj, TE Trbovlje, Jutranjka, JLA in Aktiv mladih združnikov. Žal se konference niso udeležili predstavniki OO Jutranjka in TE Trbovlje.

Ob dejstvu, da je bila na volilni in programski konferenci precej številna udeležba mladih, lahko sklepamo, da je delo OO v SOZD Hmezad ponovno zaživelo, da pa je potrebno mlade še nadalje spodbujati k aktivnosti. Pri oživljanju dela mladih v Hmezadu je imela pomembno vlogo tudi konferenca OO ZSMS SOZD, saj se je na svojih obiskih po delovnih organizacijah seznanila s problemi, ki jih imajo mladi pri svojem delu in poskušala z njimi te probleme vsaj delno rešiti.

Na konferenci je dosednji predsednik konference tovariš Janez Uplaznik podal poročilo o delu konference v obdobju zadnjih dveh let in program dela za prihodnje obdobje, ki bosta objavljena v naslednji številki Hmeljarja.

V razpravi, ki je bila po poročilu o delu, so predsedniki OO seznanili vse prisotne o delu svojih OO ZSMS.

Ker je bila ta konferenca volilna, je po razpravi bila dana razrešnica dosedanjemu vodstvu in izvoljeno je bilo novo vodstvo koordinacijske konference OO ZSMS SOZD Hmezad:

Predsednik: Barbara Pristovšek, IB.

Sekretar: Marija Vrečer, DSSS.

Tajnik: Milena Obrez, IB.

Blagajnik: Ana Ropotar, DSSS.

Na konferenci so bila sprejeta tudi pravila o delovanju koordinacijske konference, ki jih danes tudi objavljamo.

Vrečer

V kmetijstvu so zimski meseci namenjeni za izobraževanje. Pote-kajo številna predavanja, seminarji, posvetovanja, strokovni sestanki in različna tekmovanja, izpiti in kvizi.

Letos je bilo področno tekmovanje »Mladi in kmetijstvo« v Smarju pri Jelšah pod pokroviteljstvom domačega kmetijskega kombinata. Udeležile so se ga 7. 3. 1981 ekipe mladih združnikov iz vseh celjskih občin. Največ znanja je pokazala domača ekipa, drugi so bili Velenjčani in tretji Braslovčani, ki so zastopali mlade iz žalske občine. Prve tri ekipe so prejele za spomin kristalne vaze. Po tekmovanju je bilo še prijetno družabno srečanje.

- Jože Bizjak

PRAVILA O ORGANIZIRANOSTI IN DELOVANJU KOORDINACIJSKE KONFERENCE ZSMS SOZD »HMEZAD« ZALEC

1. člen

Na osnovi 50. člena statuta ZSMS se osnovne organizacije ZSMS v SOZD HMEZAD združujejo v koordinacijsko konferenco kot obliko idejnega in akcijskega povezovanja v oblikah združevanja DO in TOZD.

2. člen

Koordinacijska konferenca ZSMS sprejema priporočila za uresničevanje poglavitnih družbenih nalog ter za dogovarjanje in izpolnjevanje osnov združevanja OZD in za razširjanje povezanosti dohodkovno in proizvodno soodvisnih delov združenega dela na temelju dohodkovnih odnosov ter daje pobude za ustanovitev novih osnovnih organizacij ZSM, kjer za to obstajajo pogoji.

3. člen

Sklepi, stališča in dogovori, sprejeti v taki obliki delovanja OO ZSMS, morajo odražati skupna in usklajena stališča mlade fronte, organizirane v koordinacijski konferenci SOZD Hmezad. Ko vse OO ZSMS na ta način le-te sprejmejo, postanejo za njih enotno dogovorjena obvezujoča delovna osnova.

4. člen

Koordinacijsko konferenco ustanovijo vse OO ZSMS, organizirane v SOZD Hmezad, na volilno-programski konferenci. Vsaka OO ZSMS ima v koordinacijski konferenci najmanj eno delegatsko mesto.

5. člen

Koordinacijska konferenca enkrat letno kot programsko-volilna konferenca celotno obravnava družbenopolitične razmere v SOZD Hmezad in vsemi uresničevanje politike ZSMS, njenih organov v preteklem letu in na tej podlagi:

- sprejme programsko usmeritev koordinacijske konference ZSMS SOZD Hmezad za prihodnje leto in opravi po potrebi kadrovske spremembe;
- voli predsednika in sekretarja koordinacijske konference in predsedstvo koordinacijske konference.

6. člen

Mandat članov koordinacijske konference in njenih organov traja dve leti z možnostjo ponovne izvolitve. Mandat predsednika in sekretarja koordinacijske konference traja eno leto z možnostjo ponovne izvolitve.

7. člen

Koordinacijska konferenca uspešno zaseda, če je prisotnih več kot polovica članov konference, sklepi se sprejemajo z večino glasov prisotnih. Pri sprejemanju pravil in politično pro-

gramskih izhodišč ter pri volitvah je potrebna dvetretjinska večina prisotnosti delegatov koordinacijske konference.

8. člen

Koordinacijska konferenca voli izmed svojih članov 7-člansko predsedstvo.

9. člen

Predsedstvo koordinacijske konference ZSMS SOZD Hmezad je kolektivno, demokratično in politično telo, v katerega delu imajo vsi člani enake pravice in enake odgovornosti. Vsi člani predsedstva so skupno odgovorni za njegovo delo, obenem pa je vsak član tudi osebno odgovoren za predsedstva in za svoje delovno področje.

10. člen

Načine evidentiranja in kandidiranja za izvršilni funkciji ter sestavo predsedstva koordinacijske konference se določi s predhodnim sklepom, ki ga sprejmejo vse OO ZSMS in omogoča aktivno in kreativno sodelovanje vseh OO ZSMS.

11. člen

Delegati v koordinacijski konferenci s svojo aktivnostjo v OO ZSMS, v kateri so bili izvoljeni, zagotavljajo vsebinsko obravnavanje in opredeljevanje celotnega članstva do stališč in dogovorov glede na material, obravnavan na koordinacijski konferenci in predstavlja skupen interes in pomen.

12. člen

Koordinacijska konferenca mora biti v delovnem in akcijskem stilu v občinsko konferenco ZSMS, kjer je sedež SOZD.

13. člen

Za obravnavanje posameznih družbenopolitičnih, idejnih in akcijskih vprašanj ter za realizacijo nalog, za katere so skupno dogovorjene, se lahko imenujejo posebne delovne skupine.

14. člen

Sredstva za delo koordinacijske konference se oblikujejo:

- dotacije SOZD Hmezad,
- dotacije družbenopolitičnih organizacij in skupnosti.

15. člen

Koordinacijska konferenca pri svojem delu uporablja štampiljko okrogle oblike za uradne dopise s premerom 3,5 cm. V sredini je peterokraka zvezda in v njej knjiga, prek knjige pa položeno kladivo.

V zgornjem levem kotu so ZS, v spodnjem desnem pa MJ, v polkrogu okoli emblema pa je napis Občinska konferenca zveze socialistične mladine Slovenije, koordinacijska konferenca ZSMS SOZD Hmezad.

16. člen

Za spremembo in dopolnitev teh pravil so pristojne OO ZSMS, združene v koordinacijsko konferenco ZSMS SOZD Hmezad.

Boj za enakopravnost in neodvisnost žena v svetu in doma

V današnjem času, ko se soočamo z različnimi spremembami na vseh področjih človeškega življenja — to je s hitrim znanstvenim dosežkom, gospodarskim razvojem, z osvobajanjem podjarmljenih narodov, pa tudi z ostrimi političnimi trenji moramo sprejeti še eno gibanje, t. j. mednarodno gibanje za osvoboditev in enakopravnost žena. Da lahko ta splošen boj, imenovan tudi emancipacija, razumemo, se moramo rahlo dotakniti zgodovine problemov med žensko in moškim — zgodovino njihovih odnosov v zakonu, na delu, v političnem življenju in družbi na sploh.

Ko so obstajala še plemena in rodovi, ko je bila lastnina še skupna, so bili medsebojni odnosi, lahko rečemo nerazviti, vendar dobri. Z razvojem, proizvodnje se je nekoč skupna last začela deliti med močnejše. Nastala je privatna lastnina in z njo razlike. Različen ekonomski položaj je postal vzrok za nastajanje razlik med ženo in moškim. Moški, kot močnejši spol, je preskrbel družino z materialnimi sredstvi, s tem si je hkrati podredil ženo, za ostala, po njegovem mnenju manj vredna dela. Ženska je takrat izgubila pravico odločanja, svojo svobodo, moški je postal pojem moči in steber družbe. Znana so dejstva, da je moral biti prvorojenec v hiši sin, sicer žena ni bila nič vredna, da so hčerke poročali v naprej, da jih niso niti šolali. S tem so jih odrezali od vsega, jih načrtno držali v nevednosti, da so bile dobre le za rojevanje otrok in da so lahko skrbele za njih.

V dobi kapitalizma se je ta položaj še zaostрил. Ženska ni bila izkoriščana le doma, prav tako kot moškega, jo je zdaj izkoriščal še brezobziren tovarnar. Njemu namreč za njegov dobiček niso za- doščale le moške roke.

V boju za boljše delovne pogoje sta se morala tedaj moški in ženska združiti in povezati.

Burne revolucije v 19. stoletju in še posebej vojni v 20. stoletju so veliko pripomogle, da so se stare predstave o ženski manjvrednosti začele rušiti.

Ženske so pokazale, da so sposobne delati enakopravno moške- mu. Od takrat dalje so se začele zavedati svojega položaja v družbi, postalo jim je jasno, da niso neumnice in zaostale, ampak da jih takšne žele imeti le drugi — moške. Zato so stopile v akcijo. Orga- nizirale so razna feministična gibanja.

Začele so se izobraževati in postopno vključevati v družbeno življenje. Bogatejše intelektualke so imele lažjo pot. Mnoge so si utrle pot v svet umetnosti in znanosti.

Emancipacija še vedno traja. Svoboda žena po svetu je raz- lična. Odvisna je od gospodarske razvitosti dežele in tudi od drugih okolišev.

In kako je s tem pri nas?

Po zakonu smo ženske z moškim izenačene. Praksa še marsikje kaže drugače. V DO je skoraj nenapisano pravilo, da so na vodilnih delovnih mestih moški. Ponekod dobi ženska še zmeraj manjše pla- čilo za enako delo, kot ga opravlja njen kolega.

In v družini? Moške sprejemajo enakopravnost žene zelo sploš- no. Nekateri sodelujejo pri družinskih opravilih, drugi se ogibajo del, ki jih baje lahko opravi le nežna roka, čeprav je dobro znano koliko žensk je že zaposlenih in kolikšen je njihov delež pri ustvar- janju narodnega dohodka. Dosti je tudi takšnih, ki delijo opravila na ženska in moška. Takih moških se prosvetljena in osveščena ženska kaj kmalu naveliča. Nepravična delitev dela med zakoncema je tudi velik odgovor na vprašanje, zakaj danes toliko ločitev!

Kljub temu smo Slovenke in Jugoslovanke na splošno na tem področju lahko kar zadovoljne. Nimamo le dolžnosti, imamo tudi pravice. Irka, Španka in Italijanka npr. se še danes nimajo pravice razvezati od svojega moža. Japonski nobelov nagrajenec javno in brez sramu priznava, da pretepa svojo ženo. V Iranu si morajo žen- ske še vedno zakrivati polovico obraza, kaj šele da bi imele odkrit kakšen del telesa. V nekaterih afriških plemenih še danes izrezujejo deklicam klitoris, da kot žene ne bi uživale v spolnosti, tako kot uživajo njihovi moške.

Da strnemo razmišljanje:

Ponekod vera, drugje ustaljene družbene navade, vsekakor pa zaostalo mišljenje po krivici in povsem nepotrebno hromi tok na- šega življenja.

Najbrž bo moralo preteči še nekaj časa, da bomo vsi skupaj čimprej le dojeli, da je enakost med nami osnova za ves razvoj na sploh in da si bomo lahko le v skladnosti in ljubezni ustvarili lepši in prijaznejši svet.

Mar ne?

OO ZSM

Majda

Ko je klicala domovina

V ozadju Prebolda, tja proti Trbovljam in Hrastniku se raz- prostira mogočna in prostrana gora Mrzlica. Njeni vrhovi ne- mo zro v srebrno Savinjo, kopa- sto Pohorje in zamegljeno Zasav- je, mežikajo šilasti Ojstriči in dihaljo pozdrave Celju, središču Savinjske doline.

Gori pod vrhom, skoraj tisoč metrov visoko, je v strmo reber prislonjena znana Fojtova kme- tija. Ko si po dveurnem hodu stopil na dvorišče, te je pred leti pozdravila prijazna Fojtova ma- ma.

— Dober dan! Bi radi pogledali partizanski bunker?

In čez čas:

— Kar tu gori, morda dvesto metrov nad hišo so imeli svoj dom. Prišli so iz Zasavja, prišli iz Savinjske doline in drugod. Kmalu smo postali prijatelji in v naši hiši so imeli svoj drugi dom.

Res je, prvi mrzliški partizani so našli v Fojtovi hiši, visoko pod vrhom Mrzlice svoj drugi dom. Bilo pa je to poleti ali v jeseni že leta enainštiridesetega. Fojtova mama se je dobro spo- minjala prvega srečanja. Prišla je večja skupina in njihov ko- mandir je dejal Fojtovemu očetu:

— Mi se borimo proti okupa- torju in domačim izdajalcem. Dolina nam je pretesna, pa smo prišli v goro. Radi bi pripravno mesto, da bi si skopali in ure- dili bunker.

Dolgo je oče Fojt premišlje- val, preden se je odločil in de- jal:

— Vem za naravno jamo. Skri- ta je v gostem grmovju in tež- ko dostopna. Treba jo je samo očistiti in urediti. Dam vam o- rodje, deske, žeblje, vse kar i- mam in kar boste potrebovali.

Prvi mrzliški partizani so bili veseli Fojtove ponudbe, to pa še toliko bolj, ker so vedeli, da je Fojt res poštenjak in da se ni bati izdaje.

Minevali so tedni, partizani pod vrhom Mrzlice so postali stalni Fojtovi obiskovalci. Oče Fojt je nastopil službo kurirja. Skoraj dnevno je hodil v dolino in se vračal z novicami.

Nemci pa so silili višje in višje. Pojavili so se prvi ogleduhi. Ker pri starih Fojtih niso prav nič dosegli, so začeli pri Fojtovih o- trokih.

— So tu gori kakšni tuji ljud- je, strici, tete? Kar hitro povejte, dobili boste čokolado!

Otroci pa so gledali tuje obra- ze in molčali.

Ogleduhi so se vračali v dolino brez novic, da so pod vrhom Mrzlice partizani.

Enkrat pa je prišla skupina nemških žandarjev. Napravili so preiskavo, našli pa niso ničesar. Rekli so, da se bodo še vrnili in če bodo našli le drobno sled, bo hiša in vse drugo upepeljeno.

Potem jih dolgo ni bilo, zato pa so bili na delu ogleduhi. In ko je spet navalila nemška poli- cija, je naletela na skupino par- tizanov, ki se je odpravljala v dolino. Počili so prvi streli in ran- njen je bil nemški policist.

Kmalu za tem dogodkom so a- retirali Fojta, ga zaprli v Celjski stari pisker, mučili in nato u- strelili.

Potem je prišlo tisto usodno jutro. Otroci so brkljali okoli o- glove, mama pa je bila bolna in je zjutraj malo poležala. Kar eden izmed otrok zakriči.

— Glejte, Nemci!

Prišli so žandarji in policisti iz Prebolda. Visok žandar, Schutz po imenu, je z brzostrelko v roki zarohnel na Fojtovo mater.

— Los, vstani, pripravi otroke, gremo v dolino!

Opotekaje se je spravila iz po- stelje. Naročila je otrokom naj se oblečejo, sama pa je pristavila zajtrk. Nemci so stikali po hiši, hlevu in kleti. In ko je mati pok- klicala otroke k zajtrku, se je policist zadril:

— Zajtrk je vendar naš, tudi mi smo lačni!

Policisti in žandarji so zajtr- kovali, Fojtova mama pa je pri- pravila velike cule. Potem so po- licisti porinili mater in otroke na dvorišče.

— Los, gremo, gremo!

V tej dolgi procesiji je stala Fojtova družina: mama, njena sestra in štirje nedorasli otroci, ki so se oklepali mame in jo kar naprej spraševali:

— Mama, kam gremo, kam gremo, mama?

Toda Fojtova mati je molčala. Zato je dal komandant ukaz.

— Achtung — naprej!

In pisana procesija se je po- mikala niz dolge Fojtove pla- nine. Najprej straža, potem ko- mandant s svojim namestnikom, nato voli z naloženim vozom, za- daž krave in teliček, za njimi žalostna, a ponosna Fojtova ma- ti z družino. In ljudje v dolini so začudeno gledali to žalostno procesijo in spraševali.

— Koga so spet aretirali?

In drugi so tiho odgovarjali.

— Ljudi izpod vrha Mrzlice, Fojtovo družino...

Fojtovi otroci pa so kar na- prej gledali v materin obraz in spraševali:

— Mama, kam gremo?

Samo pobožala jih je po gla- vicah, odgovora pa jim ni mogla dati; saj ni vedela, da je pred njimi dvaintrideset mesecev kon- centracijskega taborišča...

Ko sem precej let po vojni spraševal Fojtovo mamo, če jo živeči prvoborci kdaj obiščejo, je odkimala s trudno glavo: Niko- gar ni, samo podatke še kdaj pa kdaj iščejo; za penzion sem mo- rala nič kolikokrat v dolino...

Zdaj je že nekaj let ni več. Umrla je s šepetom suhih ustnic: »Odzvali smo se, šli v trpljenje, ko je klicala domovina...«

Drago Kumer

Ivan

Bolezen vselila se je v naš rod in Ivan je moral oditi od tod. Ko rad bi živel še deset let, je moral prežgodaj oditi od vseh. Z bolečino v srcu se spominimo ga.

ŠPORT

V zadnjih tednih so se kar nizala tekmovanja v okviru delavskih športnih iger, tako da za DŠI v Zalcu že lahko poročamo o rezultatih občinskega prvenstva v veleslalomu, šahu in odbojki, za DŠI v Celju pa o zimskem prvenstvu v malem nogometu, kjer je sodelovala ekipa Celjskih mlekar.

VELESALOM

Tekmovanje je bilo kot že lani, tudi letos organizirano posebej v tekmovalnem delu in posebej za rekreativce, tako da je udeležba prinašala točke za tekmovanje kot točke za množičnost. Pri tem je še posebej vredno omeniti odziv smučark in smučarjev v rekreativnem delu, ki so se res množično odzvali.

Veleslalom je bil v Libojah, uvrstitve pa so:

Članice — tekmovalni del:

6. Kveder Milena (DSSS)
7. Orač Eva (DSSS)
9. Šporin Jana (KZ SD)

Ekipno smo bile druge za ekipo Zdravstvenega doma, za uvrstitev sta štela dva najboljša časa, uvrščenih pa je bilo 47 tekmovalk.

Članice — rekreativni del:

1. Turk Nuša (NT)
2. Zalokar Breda (NT)
3. Rojc Nuška (DSSS)
14. Kroflič Marija

Ekipno so bile rekreativke seveda najboljše, tekmovalo je 24 smučark.

Starejši člani — tekmovalni del

14. Janc Franc (KŽ)
19. Pešec Werner (NT)

Ekipno so bili starejši člani v tekmovalnem delu sedmi, tekmovalo je 33 smučarjev.

Starejši člani — rekreativni del:

6. Tratnik Andrej (KŽ)
8. Pančur Jože (NT)

13. Cilenšek Franc (KŽ)
15. Berglez Vinko (NT)
20. Pavlin Vinko (KŽ)

Veterani — tekmovalni del:

Za veterane so vozili in se uvrstili:

6. Korenjak Tone (KŽ)
8. Bobovnik Kristijan (EI)
9. Kralj Vlado (KZ SD)

in ekipno na drugo mesto.

Mlajši člani so v tekmovalnem delu osvojili ekipno šele 17. mesto (lani prvo) z uvrstitvami:

13. Tržan Jože
13. Tržan Jože (SM)
47. Bukovnik Branko (NT)

medtem ko je bil Franc Presekar (NT) diskvalificiran.

Rekreativci — uvrstitve:

3. Jager Janez (NT)
6. Potočnik Janko (NT)
16. Salobir Alojz (Str.)
18. Košenina Slavko (DSSS)
19. Špes Marko (Str.)
28. Feldin Uroš (Str.)
30. Grm Boris (Str.)
31. Gosak Ljubo (NT)
32. Jurak Jože (NT)
36. Oblak Branko (KZ SD)
37. Hlade Jože (NT)
42. Kos Bojan (Str.)
45. Pinter Janez (Str.)
50. Kralj Franc (Str.)
51. Teržlav Jože (SM)
54. Vovk Franci (EI)
60. Jug Roman (Str.)
62. Sopotnik Bogdan (KZ SD)
65. Turnšek Zvone (NT)
79. Bevc Jože (NT)

ŠAH

Tekmovanje v šahu sredi marca je bilo v štirih skupinah v predtekmovalju. Prijavljenih je bilo 23 ekip. Bili smo nosilec II. skupine in tudi organizator tega tekmovanja. Naši šahisti Veljko Mičič KŽ, Stefan Peternej STR, Ivan Farčnik KZ SD, Toše Gubenšek DSSS so v predtekmovalju osvojili prvo mesto in se plasirali v finale.

Šestnajstega marca je bilo finalno tekmovalje v šahu, vodja

šahistov Jože Hlade nam je prinesel zapisnik takšne vsebine:

Osem uvrščenih ekip je v finalu doseglo:

1. mesto Obrtniki 22 1/2 točke
2. mesto SO Zalec 21 točk
3. mesto Hmezd Zalec 19 točk
4. SIP Šempeter 16 1/2 točk,

sledijo KIL z 12, AERO Šempeter z 10, Tovarna nogavic Polze-la z 8 točkami in ekipa Zdravstvenega doma s 3 točkami.

ODBOJKA

Tekmovanje v odbojki je ob času, ko poročamo, končano v predtekmovalju.

Članice so v svoji predtekmovalni skupini izgubile 2 tekmi, dobile eno in so izpadle iz nadaljnjega tekmovanja. Pokazale so napredek in če bi jim bil za to tekmovalje malce bolj naklonjen tudi žreb, bi bil rezultat ugodnejši. Za Hmezd so igrale Nuška Rojc DSSS, Judita Mihe-lak EI, Marija Četina DSSS,

Marijana Dolar KZ SD, Milena Kveder DSSS, Marija Irman DSSS, Bojana Zupanc DSSS in Marija Vrečer DSSS, vodil jih je v odsotnosti Milana Zolnirja Branko Bukovnik.

Starejši člani so v predtekmovalni skupini zmagali proti Juteksu in ker drugih dveh moštev ni bilo (DPO — PM in Ferralit), so se s to dobljeno tekmo 2:0 že uvrstili v finalni del tekmovanja. Poimensko bomo ekipo starejših članov predstavili v poročilu o finalnem tekmovalju v odbojki.

Mlajši člani so v svoji skupini v predtekmovalju v odbojki zlahka osvojili prvo mesto, saj so tekme z ekipami SO Zalec, Nama Zalec in Avtoprevoz Šempeter dobili brez izgubljenega niza. V finalu jih pričakujejo precej močnejši nasprotniki. Tedaj pa vam bomo ekipo odbojkarjev tudi predstavili.

Oglejte si fenomen na žerjarkah! Stabilizacija je pritisnila s tako silo, da se je napelo hmeljišče. Delavkam so strokovnjaki v strahu, da ne bi iz novotvorbe kaj prismojelo, naročili, naj ne kopljejo pregloboko jam za ukoreninjenje. Delavke si ne delajo skrbi in pravijo, da bo tako, kot se je napelo, tudi zravnalo, sicer so pa že tako vsega navajene.

Se novembra kooperanti niso mogli prodati vsega zelja po okoli 2,50 din, marca pa je 17-krat dražje

VREMENSKI PREGOVORI

Mali traven

Prezgodaj toplota, pozneje mrzloti.

Če malega travna grmi, slane več se bati ni.

Malega travna presuho, ni kmetovalcu kaj ljubo; dež če večkrat prirosi, srčno se ga veseli.

MODROSTI

Vedrost in veselost sta sonce, pod katerim vse uspeva.

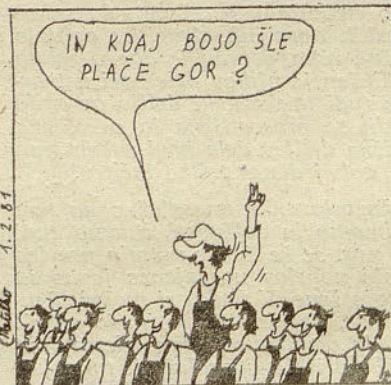
Bodite med ljudmi, samo ne iščite skupin.

Zvezde se ne sramujejo, da se zdijo kresnice.

Prepuščene same sebi, se stvar vedno poslabšajo.

Bolje dobro obešen, kot slabo oženjen.

Pismeni učijo nepismene, polpismeni pa oboje.

Podobnost s katerokoli našo TOZD je zgolj slučajna

Glasilo Hmeljar izdaja delavski svet SOZD Hmezd Zalec — Ureja uredniški odbor: predsednik Tone Gubenšek, dipl. inž. kmet.; člani: Jože Brežnik, dipl. inž. kmet., Metka Vočko, Jože Šabjan, Jože Zago-ričnik, Miljeva Kač, dipl. inž. kmet., — urednica strokovne priloge za hmeljarstvo, Vili Vybihal, kmet. inž. — glavni in odgovorni urednik — Uredništvo je v SOZD Hmezd v Zalcu, Ulica Zalskega tabo-ra 1 — Glasilo izhaja enkrat mesečno v 5.000 izvodih — Mesečna naročnina 17 din — Tisk AERO Celje — tozd grafika

Dr. Tone WAGNER

Problematika pospeševanja hmeljarstva v letu 1980

HMELJARSKA PROIZVODNJA NAJ BI NAŠLA SVOJ STROKOVNI EKIVALENT V SISTEMU RASTLINSKE PROIZVODNJE, SAJ JE PONEKOD PREDOMINANTNA, SPET DRUGJE PA SE DALEČ NI DOSEGLA TISTEGA NIVOJA, DA BI HMELJARSKI OBRAT LAHKO BIL RES SPECIALIZIRAN, ČEPRAV ŽE HMELJARI DESETLETJE IN VEČ. VZROKOV JE VEČ: POLITIKA VODSTVA, POMANJKANJE ZEMLJIŠČ, TRGOVINA ITD.

S pospeševalno službo želimo hmeljarsko proizvodnjo oplemeniti in posodobiti. Ta služba vključuje delo vseh strokovnjakov, ki delajo po določenem pospeševalnem programu. Vsebina je dana z dogovorom, planom tehnologije in občasnimi sestanki, ki dajo napotila za obiske na terenu. Pospeševalna služba mora biti sistematična, vsebinska in redna. Informacije morajo teči obojestransko. Ugotovitve na terenu je potrebno izmenjati in jih, v kolikor so pro-

blematične, razčistiti, o njih obvestiti sodelavce ter če je potrebno tako problematiko vključiti v aplikativne raziskave, ki naj dajo odgovor, istočasno pa tudi zaupanje proizvodnje. Tako se tudi proizvodnja navezuje na raziskovalni program, ga kroji in se čuti v njem prisotno.

Pomen pospeševalne službe je nam vsem jasen. Spodbujati in propagirati med proizvajalci ukrepe za večji pridelek in kakovost hmelja, jih zelo konkretno učiti in širiti nove tehnološke postopke. Prav tako pa so nujna obveščanja hmeljarjev o rezultatih raziskovalnega dela, o razvoju rastline, boleznih in škodljivcev, o stanju mehanizacije in opreme ter o eventualnih ukrepih za primer izrednih pogojev proizvodnje. Poleg tega mora skrbeti za formiranje lika delavca hmeljarja in hmeljarskega stanu na splošno.

Pomembna je tudi skrb pospeševalne službe za stanje investicij in rodnost hmeljišč: polno število rastlin in njih izenačenost in čvrstost, so osnova visokih pridelkov.

Oddelek za hmeljarstvo je v letu 1980 okrepil pospeševalno službo na terenu. Dosedanje delo je bilo le v 14-dnevnih sestankih in rednih 14-dnevnih obiskih hmeljišč, kooperantov KK Hmezd in hmeljišč KZ Savinjska dolina ter hmeljišč izven SOZD Hmezd v Zasavju in šentjursko-šmarski regiji. Pri tem smo uvedli pravilo, da je vsak dan en član strokovne tehnične službe na terenu. Čeprav je to delo vpadlo v redno delo posameznika, ga ni oviralo, saj je bil z ozirom na deset tako formiranih pospeševalcev v 14 dneh le en dan vezan na pospeševalno delo. Redni 14-dnevni sestanki oddelka pa so omogočali izmenjavo informacij in dajanje pojasnil. Moramo poudariti, da je redno formirana pospeševalna služba tekla dalje po večletnem ustaljenem programu; pospeševalno službo na področju mariborske regije pa je opravljal Kmetijski zavod Maribor. Vsak pospeševalec je moral napisati poročilo o ugotovitvah na terenu. V kolikor tega ni napravil, smo menili, da obisk ni uspel oziroma da ni bil opravljen, saj le na osnovi zbranega materiala lahko ocenjujemo uspeh akcije.

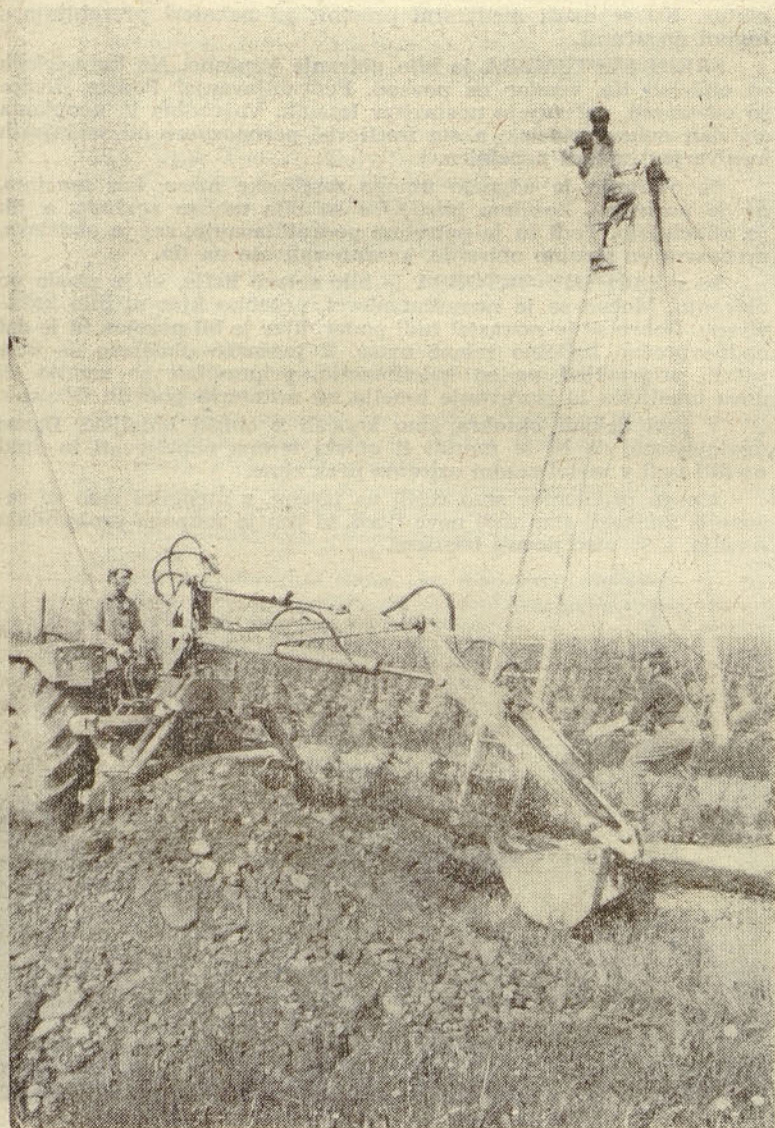
Opisani sistem timskega pospeševanja je služil tudi iskanju najbolj aktualnih problemov, s katerimi naj bo v prihodnje sestavljen raziskovalni program. Obiskovanje proizvodnje smo začeli v začetku marca in ga zaključili sredi oktobra. Že danes ugotavljamo, da bi bilo potrebno podaljšati obiske terena še pozno v jesen ali zgodnjo zimo kot jih tudi začeti spomladi že prej. Tedaj so lahko stiki s proizvajalci pristnejši, bolj razmišljajoči in tudi daljši.

Seveda je bilo obiskov terena več kot je bilo pismenih poročil, a tega se na žalost ne da ugotoviti. Posamezni člani pospeševalnega tima so bili angažirani s svojimi rednimi nalogami, rutina za pospeševanje je bila različna in tudi nagnjenost do tega dela je različna: nekdo najde laže stike z ljudmi, drug teže in počasneje. Vendar tudi tu velja, da vaja dela mojstra in postopoma se pridobi izkušnja.

Poročila o obisku terena so bila od 25 % do 94 %, povprečno 54 %, če odštejemo primere članov tima, ki so bili pretežno angažirani z drugimi nalogami, pa je bilo dokumentiranih obiskov 74 % od planiranih, kar je vsekakor znak uspešnosti pospeševalne akcije, ki jo je izvedel raziskovalno-pospeševalni kader oddelka za hmeljarstvo v letu 1980.

Kakšne pa so bile ugotovitve naših strokovnih ogledov hmeljišč in obiskov hmeljarskih proizvajalcev. Skušajmo jih strniti.

Šele SREDI MARCA je rastlina začela odganjati. Mnoga hmeljišča so bila poapnena, vendar zelo neenakomerno. Žičnice, predvsem na večjih kompleksih, niso bile očiščene ostankov vodil. V tem času se je začelo sajenje kot tudi rez drugoletnika. Nekateri dajejo pomen kontejnerski vzgoji (Brežice — naprava za polnjenje — 1 delavec v 8 urah 7.000 vrečk). Na področju KK Sentyur kažejo nezainteresiranost za gojenje in obnovo. Mnogo hmeljišč je bilo že odoranih, ostala pa so odoravali. Ponekod se je pokazalo pomanjkanje sadilnega materiala. Sadilne razdalje so med vrstami precej enotne (240 cm), a v vrsti različne. Nekatere — predvsem auroro — zgoste na 65 cm. Predvsem drugoletniki kažejo veliko praznih mest, saj so pozno posajene sadike v prejšnjem letu zaradi suše slabo odganjale. Letošnja saditev je bila pravočasna, tudi sadike so bile narezane dovolj zgodaj. Na posajenih nasadih so proti KONCU MARCA že napeljevali vrvico. Nasploh so se spomladanska dela

Gradnja novih in popravila obstoječih žičnic sta letos glavna skrb in naloga predvsem savinjskih hmeljarjev, ki so jih močno prizadela lanska neurja

Foto: inž. M. Veronek

(Nadaljevanje na 2. strani)

začela zgodaj in zelo intenzivno. Pri rezi je pogosto manjkalo brusilnik. Še vedno obstaja skrb za sadilni material, kar povzroča prestopke — nabiranje sadik aurore v nepriznanih nasadih. Nasploh se kaže velik interes za sajenje aurore, predvsem v privatnem sektorju. Kljub dobremu pridelku savinjskega goldinga tega zamenjujejo z auroro ali pa celo dosajajo vmesna prazna mesta z njo. O novih ukrepih še ni dovolj znanja na terenu, npr. rez rastlin, posajenih v kontejnerjih. V hmeljiščih privatnega sektorja je še precej ročne oskrbe (odkopavanje, rez, čiščenje, gnojenje), redno vsakoletno gnojenje s hlevskim gnojem in gnojenje po vrsti. Vreme je omogočilo, da je bila rez opravljena v optimalnem času. Veter je marsikje oviral napeljavo vodil. Tudi sadilni material savinjskega goldinga, ki ga je prizadela toča, je bil slabši, a štori razraščeni. Pri posajanju se je uveljavil jarkar. Odganjanje po rezi je bilo zaradi hladnih noči počasno. Posajanje sadik v ukorenitšče ob greben je zelo primerno. Zapoznelo obrezovanje je delalo težave (pripomočka: kosa, nož). Po rezi se kaže marsikje zalizana zemlja od rezalnika.

OB KONCU APRILA so bila vodila napeljana, predvsem na družbenih kompleksih. Odganjanje poganjkov je kazalo ponekod na površno strojno rez: ostalo je mnogo roparjev, ki so se začeli sami napeljevati na vodila. Konec aprila je v centralnem rajonu hmelj zelo enotno visok (30 cm) in marsikje, predvsem na večjih kompleksih, so redčili poganjke. Plitvo sajenje in pregloboka rez sta povzročila prazna mesta.

Po 10. MAJU so A-kultivarji bili napeljani, a savinjski golding še ne, ker ni dosegel primerne višine. Izrazito je vplivala na višino rastline toplota tal in čas rezi. Kjer so bila izorana hmeljišča, so odganjali hmeljni poganjki, posebno v vrstah z drogovi in okrog drogov. Brez kemičnega uničevanja starih storov ne bomo mogli očistiti takih njiv za gospodarno gojenje drugih rastlin in za naslednjo generacijo hmelja. Ponekod so tudi izorali savinjski golding in posadili auroro (Polzela), zato je nasad pomešan.

V privatnih hmeljiščih savinjskega obrobja so dela kot: redčenje, napeljava, zaostajala, a to je posledica počasnejšega razvoja rastline. Slabo oskrbo ob napeljavi so kazala hmeljišča v Bistrici ob Sotli: neizenačene rastline, veliko trt, veliko praznih mest (10 %), velika zaplevljenost. Tudi površine za novo hmeljišče so bile slabo pripravljene.

Na splošno, v času napeljave ni bilo veliko kuštravcev. Tudi superelite B-kultivarjev so bile v dobri rasti. Ob napeljavi smo opazili zelo neizenačeno napeljavo poganjke na posameznih rastlinah. V večjih kompleksih je čiščenje manj individualno in zato je mnogo ali preveč napeljanih poganjkov. Tudi zaplevljenost v vrsti je izrazitejša kot v malih hmeljiščih. V hmeljiščih se vedno bolj pojavlja pirnica, posebno tam, kjer je slabša ročna oskrba.

KONEC MAJA so bila hmeljišča v kooperaciji že rahlo posuta, vendar marsikje niso bila pognojena, ker ni bilo gnojil. Mozaičnost oskrbe hmeljišč v kooperaciji je vse večja in odvisna od hmeljarja.

Zaradi hladnega in deževnega vremena, z malo sonca v maju, je bila rastlina visoka 1,5 do 2 m. V prvoletnikih so še druge rastline, ki pa pri današnji preskrbi z delovno silo vedno bolj ovirajo oskrbo hmeljne rastline; kot posledica so rastline šibke, a nasad neizenačen. Nasprotno temu pa je velika osebna angažiranost hmeljarja in delavcev znak dobrega hmeljarskega obrata. Tudi prek 20 let star nasad savinjskega goldinga je čvrst in izenačen. To je rezultat stalne strokovne oskrbe rastline in pravočasno opravljenih del. V starih nasadih moramo skrbeti za izenačenost in polno število rastlin (dosajanje v kontejnerjih, delo skozi ves dan po potrebi, vodja skupine dela s skupino). V konici del delajo tudi ves dan.

Na splošno so bila hmeljišča v **ZACETKU JUNIJA** v dobri kondiciji, podpovprečno visoka, dobro obdelana, struktura tal je slaba, zemlja je zbita. Veter je že oviral normalno rast in odvijal vrhove. V Grušovljah smo opazili uši na aurori, a ni jih bilo na savinjskem goldingu, buketu in apolonu. Organizirano je bilo prvo uničevanje tujih tipov v matičnih nasadih predvsem B-kultivarjev. Zaradi neprimernih zemljišč so mnogi nasadi pomešani s savinjskim goldingom. Tudi plevel v vrsti in spodnji poganjki, ki so močno odganjali, so znaki slabe oskrbe in ovirajo pravočasno in dobro osipanje. Temu ustreza tudi kondicija rastlin.

SREDI JUNIJA je rast postala intenzivnejša. Povprečna višina 2–2,5 m, a zelo različna, odvisno od kultivarja in nasada. Prvoletniki so bili še neizenačeni in marsikje zaplevljeni v vrstah. Potrebne ročne okopavanja ni bilo.

Vedno bolj je bila vidna sortna pomešanost: v atlasu 20 % savinjskega goldinga in posajanje aurore. Vojvodina se je dobro razvila, neoplanta slabše, kažejo se že rezultati različnega sajenja. Kje je posajeno s sadikami spomladi, je mnogo praznih mest. V tem času se močno vidijo posledice slabe priprave zemlje za novo generacijo hmelja, vidni so mešani nasadi aurore in savinjskega goldinga, atlasa in savinjskega goldinga. Vreme in talne prilike so marsikje povzročile, da se je že sredi junija pojavljalo rumenenje atlasa. V lažji obliki se rumenenje kaže tudi na blisk. V tem času bujne rasti v višino že opazamo, da so rastline, ki so bile močno poškodovane od toče šibkejša, trte so tanke, manj olistane. Pomladna vlaga je koristila hmeljiščem na prođu, medtem ko se je na težjih tleh pokazala preobilica vlage. Neizenačenost nasadov se z razvojem stopnjuje tudi zaradi neizenačenosti in različnih tal. Rastlina je bila bujnejša tam, kjer je bilo topleje in se je v **ZACETKU JULIJA** obešala prek žične strehe. Obilni poletni nalivi pa so kvarili tla in onemogočali redno obdelavo. Kljub temu se je rastlina bujno razraščala in tudi oskrba v slabših nasadih se je boljšala. Vendar se

vedno bolj kaže razlika med hmeljišči, ki so na hmeljskih tleh in takimi, ki so na neprimernih tleh (obrobne vlažne doline). Preden bi tu gojili hmelj, bi morali tla meliorirati in poskusiti z intenzivnim gojenjem drugih poljščin.

Priznavanje hmeljišč je s strani proizvajalcev slabo upoštevano. Ne uničujejo tujih tipov v hmeljiščih savinjskega goldinga. Tudi v aurorah kooperantov je precej savinjskega goldinga, kar kaže ponovno na divje posajanje nepriznanega sadilnega materiala.

SREDI JULIJA sta cvetela savinjski golding in aurora. Na aurori so bile uši, ni pa bilo znakov peronospor. Poleg cvetenja pa so rastline še malo rasle. Atlas še ni cvetel in se je še bujno košatil. Hmeljišča so bila dobro prekulturnirana, zaplevljenost pa manjša. Na splošno je bila olistanost rastlin močna, a cvetni nastavek je bil redek. Atlas je bil neizenačen in je rumenel, ima mnogo šibkih rastlin. Vprašanje je, če je smiselno nadaljnje intenzivno širjenje tega kultivarja.

Proti **KONCU JULIJA** je večina rastlin že odcvetela in v **AVGUSTU** se je kazalo dobro oblikovanje storžkov. Velike razlike po zorenju so bile med kultivarji. Zaradi suše je bilo potrebno namakati v centralnem delu Savinjske doline. Na težjih in slabih tleh so bile rastline šibke in rumene.

Vihar (12. 8.) je porušil 90 ha betonskih žičnic in eno leseno (atlas, savinjski golding, aurora). Stebri so se polomili, orkan je rušil žičnice na sredini. Poleg teh je bila škoda tudi v ostalih nasadih, potrgano je bilo veliko rastlin. Izven področja viharja se je začela pospešena kontrola konstrukcij, sider, drogovi. Priprava na obiranje je bila temeljita.

Obiranje se je začelo pozneje kot običajno (21. 8.). Nasadi so kazali dober pridelek. Atlas je bil na slabših tleh slabši in je umenel (Roje). Strojno obiranje je povzročalo velike izgube pri savinjskem goldingu. Reguliranje sušenja je ob prekinutvah na tračnih sušilnicah nemogoče in se zato suh hmelj zdrobi že pred navlaženjem.

Savinjska dolina je **KONEC AVGUSTA** (30. 8.) počasi spreminjala svojo podobo. Gosto obložena hmeljišča so izginjala eno za drugim v čeljustih obiralnih strojev. Sušilnice in skladišča so se polnila s kupi suhega hmelja in nabasanih vreč. Obiranje savinjskega goldinga je šlo h kraju in takoj so sledili A-kultivarji.

V kooperaciji je nastal napredek v obdelavi, sušilnice pa so že stare in dotrajane. Hmeljarji, ki sami suše, potrebujejo manjše sodobne kurilne peči, nove načine prevetravanja, električna dvigala in ureditev les. Zato, ker tega ni, so večje neenakomerne preobremenitve pri zadružnih sušilnicah in obiralnih strojih. Zopno je obiranje v deževnem vremenu. Hmeljišča so močno zgažena in blatna. Ko se osuši medvrstni prostor, ga nekateri prerahljajo s togimi nogačami.

SREDI SEPTEMBRA je bilo obiranje končano. Na kompleksih so obdelali tla, vendar ne povsod. Podrahljavanje! Podrte žičnice so odstranili, načrtujejo postavitev lesenih. Vojvodina in neoplanta sta dali dober pridelek, a sta imeli več peronospor od savinjskih kultivarjev in tudi pepelnico.

Po obiranju je odgnalo mnogo rastlinske mase, kar menimo, da je pozitivno. Zasebna hmeljišča so bila močno zgažena, a jih ne obdelujejo. Tudi tu je potrebno podrahljavanje, saj je obdelava, predvsem pa strojno obiranje, kvarno vplivalo na tla.

Še v **ZACETKU OKTOBRA** je bilo zeleno listje, ki je zrastle po obiranju. Močno se je razraščal plevel, posebno kjer ni bilo kultivirano. Dobro se je razrastel tudi podor, kjer je bil posejan in je dal nadpovprečno količino zelene mase. Z jesensko obdelavo še niso začeli, pripravljali pa so kalcifikacijo, pripravljali so zemljo za nova hmeljišča in izoravanje hmelja na nekaterih podrtih žičnicah.

V prvi dekadi oktobra smo končali z obiski hmeljišč. Danes ugotavljamo, da bi se morali ti obiski terena nadaljevati in stiki utrditi tudi v mrtvi sezoni oziroma prek zime.

Mnogo problemov smo rešili na terenu, z mnogimi smo se seznanili. Spoznali smo tudi nove ljudi, ki jim je zaupana proizvodnja hmelja, a še niso dovolj izkušeni.

Hmelj je rastlina, ki vzame iz zemlje tudi veliko kalcija — apna. V zemlji je apno povezano z mnogimi biokemijskimi procesi. S pomočjo kalcija pa nastaja tudi ugodna drobnogrudičasta struktura zemlje, ki jo v hmeljiščih zelo pogrešamo. Pri analizah zemlje iz hmeljišč je bilo ugotovljeno, da so mnoga zelo zakisana

H MELJARSTVO

PROGRAM POSPEŠEVANJA ZA LETO 1981

DO, TOZD, KZ	Ura	Datum
Hmezad Žalec	— 23.3.	6.4. 20.4. 4.5. 18.5. 1.6. 15.6. 29.6. 13.7. 22.7. 10.8.
Savinjska dolina	— 31.3.	14.4. 28.4. 12.5. 26.5. 9.6. 23.6. 7.7. 21.7. 4.8.
Zg. Sav. dolina	8 24.3.	7.4. 21.4. 5.5. 19.5. 2.6. 16.6. 30.6. 14.7. 28.7. 11.8.
ERA VELENJE		
Šmartno	11 24.3.	7.4. 21.4. 5.5. 19.5. 2.6. 16.6. 30.6. 14.7. 28.7. 11.8.
Šoštanj	12 24.3.	7.4. 21.4. 5.5. 19.5. 2.6. 16.6. 30.6. 14.7. 28.7. 11.8.
Hmezad Kozje	9 1.4.	15.4. 29.4. 13.5. 27.5. 10.6. 24.6. 8.7. 23.7. 5.8.
Bistrica ob Sotli	11 1.4.	15.4. 29.4. 13.5. 27.5. 10.6. 24.6. 8.7. 23.7. 5.8.
Mercator KK Sevnica		
Loka pri Zid. mostu	7 25.3.	8.4. 22.4. 6.5. 20.5. 3.6. 17.6. 1.7. 15.7. 30.7.
Kompolje	10 25.3.	8.4. 22.4. 6.5. 20.5. 3.6. 17.6. 1.7. 15.7. 30.7.
Šentjanž	18 25.3.	8.4. 22.4. 6.5. 20.5. 3.6. 17.6. 1.7. 15.7. 30.7.
Agraria Brežice	12 25.3.	8.4. 22.4. 6.5. 20.5. 3.6. 17.6. 1.7. 15.7. 30.7.
KRKA Novo mesto		
Šentjernej	14 25.3.	8.4. 22.4. 6.5. 20.5. 3.6. 17.6. 1.7. 15.7. 30.7.
KIC GRM	16 25.3.	8.4. 22.4. 6.5. 20.5. 3.6. 17.6. 1.7. 15.7. 30.7.

Za Hmezad Žalec — Kmetijstvo in KZ Savinjska dolina veljajo celi dnevi, relacijo in uro določiti tehnolog po potrebi.

Kraji rednih 14-dnevih sestankov s tehnologi in pospeševalci bodo po spodnjem razporedu vedno ob 9. uri.

- 20. 3. Inštitut za hmeljarstvo in pivovarstvo Žalec
- 3. 4. Inštitut za hmeljarstvo in pivovarstvo Žalec
- 17. 4. Inštitut za hmeljarstvo in pivovarstvo Žalec
- 8. 5. Inštitut za hmeljarstvo in pivovarstvo Žalec
- 22. 5. Radlje — Vuzenica
- 5. 6. SVL Jeruzalem — Ormož

- 19. 6. TZO Petrovče
- 3. 7. Agraria Brežice
- 17. 7. Hmezad — Šmarjeta
- 31. 7. KZ Ledina — Slovenj Gradec
- 7. 8. ali 14. 8. TZO Braslovče

INŠTITUT ZA HMELJARSTVO
IN PIVOVARSTVO ŽALEC
Direktor:
Ernest Ermenc, mag. agr.

DOLINAR Marta, dipl. biolog

Uvelost hmelja se je zopet pojavila v letu 1980

Uvelost hmelja, ki jo povzročata glivici *Verticillium albo-atrum* in *dahliae*, se je v Sloveniji prvič pojavila leta 1974 na sorti aurora. Obbolelo je ca. 80 odstotkov nasadov auror. Ker se je pojavila v tako velikem obsegu in ker vemo, da dela hmeljarjem težave v nekaterih hmeljarskih področjih, smo menili, da gre za resnega parazita, ki lahko ogrozi slovensko hmeljarstvo.

Nasha naloga je bila, da glive identificiramo, spoznamo njeno patogenost, simptome in ekološke razmere, ki vplivajo na njen razvoj ter zasledujemo razširjenost in morebiten pojav na drugih sortah.

Glivo smo identificirali in ugotovili, da imamo opravka z *Verticillium albo-atrum* in *Verticillium dahliae*. Proučili smo simptomatiko in ugotovili, da odgovarja opisu Keywortha, ki velja za fluktuirajočo obliko. V nadaljnjih letih smo ugotovili, da imamo opravka z manj virulentnim sojem, ki se bo pojavljal na aurori sporadično, odvisno od ekoloških razmer.

Glivo najdemo povsod v tleh, tudi tam, kjer ni rasel hmelj. Hmelju postane nevarna, če se prekomerno razmnoži. Prekomerno pa se razmnoži, če so razmere za njen razvoj ugodne, kakršne so bile v letih 1974 in 1980 in se

veda, če imamo kultivar, ki je nanjo občutljiv.

Od ekoloških razmer, ki vplivajo na razvoj glive, je pomembna temperatura tal v globini 10 cm v mesecu maju in juniju. Poseben vpliv ima temperatura pri manj patogenih sojih. Jakost pojava v nasadu pa je odvisna od talnih razmer in gnojenja z dušikom.

Da se bo uvelost pojavila v letu 1980, smo predvideli že v juniju, ko je bilo precej hladno.

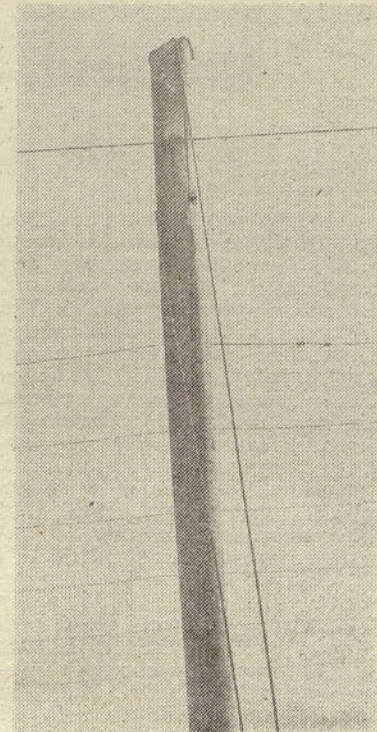
V maju in juniju je bila temperatura za 1,8°C nižja od dolgoletnega povprečja in celo nižja kot leta 1974. Razlika pa je bila ta, da je bila zelo nizka v maju, nekoliko višja kot leta 1974, pa v mesecu juniju. Zanimalo nas je, koliko je let s tako nizkimi temperaturami. Ugotovili smo, da so bila v 15 letih, ko je bila povprečna temperatura v maju in juniju pod 16°C.

V letu 1980 se je uvelost pojavila relativno v manjšem obsegu, kot leta 1974. Obbolelo je ca. 59 odstotkov auror. Jakost okužbe je bila v posameznih nasadih različna. Ocenili smo jo z 1—3, kjer pomeni 1 — s težavo najdena obolela trta, 2 — do 1 odstotek in s 3 — nad 1 odstotek obolelih trt. 60 odstotkov obolelih hmeljišč smo ocenili z 1, 34 odstotkov z 2 in 6 odstotkov s 3.

Nasad, kjer je bil pojav najmočnejši, smo zmapirali in v njem zasledovali ekološke razmere. Ugotovili smo, da so tla težka, nezračna, z visoko talno vodo. Lastnik hmeljišče močno gnoji (250 kg dušika in 30 ton hlevskega gnojila na hektar). Hmeljišče leži v kompleksu, kjer je več lastnikov. Dva mejna nasada, last dveh lastnikov, ki sta različno gnojila, sta se glede jakosti okužbe razlikovala. Najbolj sta bili okuženi mejni vrsti obeh lastnikov, kjer sta oba gnojila in je na to površino padla dvojna količina gnojil. V tej vrsti smo u-

Lastnik	% obolelih rastlin v mejni vrsti	% obolelih rastlin brez mejne vrste
	x	x
X	16,3	5,94
Y	8,6	3,16

Večinoma so se simptomi odražali z odebjenimi trtami. Če je odebiletev segala do približno 1,5 m višine, so bili storžki normalne debeline. Če je micelij v prevajalnem tkivu segal više od 2 metrov, smo ugotovili na vrhu rastline drobnejše storžke. Takih rastlin je bilo v tem nasadu 19 odstotkov od vseh obolelih. Tovrstne poškodbe bi utegnile vplivati na pridelek. Simptome smo

Hmeljske žičnice moramo pred sezono centrirati, da ne bo nesreče

Posledica strašne sile lanskoletnega viharja

gotovili tudi dve rastlini, ki sta oveneli in se posušili. Kolikšen je bil procent obolelih rastlin v obeh nasadih in v mejni vrsti, je razvidno iz razpredelnice 1.

Razpredelnica 1: Obbolele rastline v dveh mejnih hmeljiščih

zasledili konec meseca julija in v začetku avgusta, ko je mokremu obdobju sledilo sušno. V letu 1980 je bilo to v času od 1. do 9. avgusta. V tem času so se simptomi močno ojačali. Razvoj bolezni bi se nadaljeval, če ne bi dne 9. avgusta začelo deževati. (Nadaljevanje na 4. strani)

Herbicidi v posevkih in nasadih

Varstvo posevkov in nasadov pred boleznimi, škodljivci in pleveli s kemičnimi sredstvi za varstvo rastlin, dela navadno kmetovalcem precej preglavic. Več samozvesti kažejo, kadar gre za boleznimi in škodljivci, ki jih redno zatirajo že več desetletij; pa še tu jih begajo nova sredstva in nova imena, ki prihajajo na tržišče. Največ težav je pri uporabi herbicidov, sredstev proti plevelom, kajti ti se v široko prakso uvajajo šele nekaj let, njih uporaba pa je zelo delikatna in zahteva precej znanja.

Misel, da bi za uničevanje plevelov uporabili tudi kemična sredstva je že precej stara, vendar so pred vojno le tu in tam proti semenskim plevelom uporabljali zeleno galico, kainit in apneni dušik, bakrove soli, ali pa rumene pripravke. Na široko so se herbicidi uveljavili v poljedelstvu šele po odkritju takojnevnih »hormonskih« pripravkov (2,4 D) proti širokolistnatim plevelom v žitih in travnikih. Nagel razvoj kemične industrije po vojni je v nekaj letih vrzel na tržišče celo vrsto pripravkov, tako, da so danes na razpolago herbicidi za vsak posevek in nasad. Na svetu uporabljamo nekaj sto vrst selektivnih herbicidov. Kljub tako širokemu izboru pa je pri uporabi herbicidov še vrsta nerešenih vprašanj in neprestano se pojavljajo nova, bodisi zaradi masovnega pojava doslej malo razširjenih plevelov, ali pa zaradi pojava proti nekaterim herbicidom, odpornih plevelov.

Tudi pri nas se kot drugod po svetu veča poraba herbicidov, pa tudi izbor. Več kot 80 herbicidnih spojin ima pri nas dovoljenje za promet, in na osnovi teh, je izdelano preko 200 herbicidnih pripravkov. Vsekakor upo-

števanja vredno število in ni čudno, če se včasih težko najdemo, ko se odločamo v konkretnem primeru za pravi herbicid. Pri vse večjem pomanjkanju delovne sile so herbicidi važen kmetovalčev pripomoček, vendar le za tiste, ki poznajo vsaj osnovna pravila uporabe in, ki se skrbno držijo navodil.

V zaporednih sestavkih bomo skušali hmeljarje seznaniti s herbicidi za žita, za koruko, za krompir, za travnike, za nasade, ki so v naših pogojih najprimernejši. Za posamezne herbicide moramo vedeti koliko so za posamezne posevke selektivni in na kakšen način proti katerim plevelom posamezni herbicidi delujejo, na kakšen način uničijo škodljive rastline, koliko časa ostanejo aktivni, kako z njimi rokujemo in še marsikaj.

NAIPREJ NA KRATKO O PLEVELIH

Pleveli jemljejo gnojenim rastlinam vodo, hrano, prostor in svetlobo. Pri nas poznamo približno 300 plevelnih vrst. Vendar jih je le nekaj deset splošno razširjenih, in med njimi so poseben nevarni tisti, ki tla prekrijejo in tvorijo veliko zelene gmote.

PO NACINU RAZMNOŽEVAJA ločimo plevela v: SEMENSKE = ENOLETNE in KORENINSKE = TRAJNICE.

SEMENSKI pleveli so ENOLETNE, redko tudi dvoletne rastline, ki se razmnožujejo samo s semenom. Nadležni so zlasti tisti, ki se zaradi številnega in odpornega semena izredno razmnože in zelo razvijajo (npr. rogoviček, loboda, ščir ipd.).

KORENSKI pleveli se razmnožujejo tudi vegetativno, s koreninami, čebulicami, izrastki ipd. To so VEČLETNE rastline — trajnice — ki jih zaradi podzem-

nih stebel zatiramo z večjo težavo. V to skupino spadajo tudi večletne rastline s koreninami (ščavje, regrat) čeprav se razmnožujejo s semenom. Pri izbiri herbicida moramo upoštevati tudi kako globoko razvijejo korenike; ali jih imajo tik pod površino kot npr. pirnica in stoltnik, ali pa globoko kot slak, osat in praprotn.

Pleveli lahko delimo tudi PO CASU KALENJA: V POMLADANSKE IN JESENSKE (smolenc, jetičnik), v POMLADANSKE (repica, ogrščica) in POLETNE (rogoviček, metlika).

Ločimo jih tudi PO VRSTI TAL, na katerih uspevajo in po združbi z gojenimi rastlinami: pleveli v ozimlinah (mrtna kopriva, kamilica), v jarih (regrat, dresen) v okopavinah (rogoviček, loboda, metlika) na travnikih (regrat, ščavje, zlatica).

PO BOTANICNEM SISTEMU ločimo plevela na CVETNICE in PRAPROTNICE. Cvetnice — in sem spadajo skoraj vsi pleveli — delimo na ENOKALICNICE in DVOKALICNICE. Enokaličnice imajo en klični list, vzporedno žilnate liste, imenujemo jih tudi ozkolistnice, sem spadajo predvsem travnati pleveli. Dvokaličnice pa imajo dva klična lista in široko mrežaste liste.

Ceprav posamezne skupine plevelov navadno podobno reagirajo na določen herbicid, npr. semenske trave — semenske širokolistnice — moramo pri izbiri sredstva vedeti za vsak plevel, ki ga želimo zatreti, kako nanj deluje izbrani pripravek. Tako npr. vemo, da herbicidi na osnovi rastnih snovi (deherban, dikofluid) uničujejo v priporočenih odmerkih širokolistne plevela v žitih. Vendar moramo še posebej vedeti, če izbrani herbicid uničuje prav tisto vrsto plevelov, ki jo predvsem želimo zatreti. Tako npr. navadni deherban (na osnovi 2,4-D ali MCPA) ne uničuje mrtve koprive, grahorja, smolence, čeprav spadajo te rastline med semenske širokolistne plevela. Za te plevela moramo uporabljati soli 2,49 propionske kisline, ali MCPP.

Za uspešno zatiranje plevelov moramo vedeti tudi v katerem razvojnem stadiju je plevel za herbicid najbolj občutljiv. Nekateri pleveli so občutljivi za posamezne herbicide samo v času kaljenja, drugi v času, ko imajo razvite dva ali tri prave liste. Drugi pleveli so za nekatere herbicide občutljivi v času največje rasti ali v času cvetenja. Nekatere plevela pa najbolje uničujemo v jeseni, ko kopičijo rezervno hrano v koreninah.

KAJ SO HERBICIDI?

Herbicidi so kemična sredstva, ki uničujejo rastline ali zavirajo njih razvoj. Nekateri uničujejo skoraj vse rastline, ali vsaj večino, to so TOTALNI, ki jih uporabljamo za neketnijske površine: na dvoriščih, na progah. Za kmetijstvo pa so pomembni tisti herbicidi, ki so SELEKTIVNI, ki uničujejo samo nekatere vrste rastlin.

Vsak herbicidni pripravek je sestavljen iz AKTIVNE SNOVI, ki uničujejo plevel in iz POMOŽNIH SNOVI, dodatkov, ki omogočajo enakomerno razdelitev majhne količine aktivne snovi po vsej površini. Aktivne snovi v herbicidih so navadno komplicirane organske spojine. Da se lažje sporazumemo, dajemo tem

zapletenim kemijskim spojinam enostavno mednarodno ime. Po našem zakonu je pri kemičnih sredstvih za varstvo rastlin, proizvajalec dolžan poleg imena pripravka navesti tudi aktivno snov in odstotek aktivne snovi. Tako npr. imamo v trgovini več pripravkov na osnovi atrazina, npr. gesaprim S-50, radazin WP-50, atrapin, herpin, primatol, radazin WP-80, ologesaprim, atrazin S-50 idr. Vsak izmed pripravkov pa mora imeti tudi podatek koliko aktivnega atrazina vsebuje.

S herbicidi škropimo, prašimo ali posipamo površino, včasih pa moramo herbicid vnesti tudi v zemljo. Največ herbicidov je v obliki škropiva, bodisi kot koncentrat za suspenzijo t. j. močljivi prašek, ali koncentrat za emulzijo, to je v olju raztopljena aktivna snov, ki daje z vodo emulzijo. Nekateri herbicidi so tudi v obliki pravih soli, ki se v vodi raztapljajo. Nekaj herbicidov uporabljamo v obliki granul (fidulan), ki jih potrebujemo od 100–150 kg/ha, ali pa v obliki mikroganul, ki jih potrebujemo od 6–20 kg/ha. Razen aktivne substance vsebujejo herbicidi tudi različne dodatke, ki jim zvečajo močljivost, stabilizirajo suspenzije ipd.

KAKO DELUJEJO HERBICIDI?

Herbicidi na rastline delujejo različno. Dotikalni herbicidi (aretit) so navadno jedke snovi, ki uničujejo rastlinsko tkivo, jemljejo celicam vodo in jih osuše.

Herbicidi na osnovi rastnih snovi (deherban, dikofluid) pospešujejo življenjske funkcije celic, dokler se rastline ne izčrpajo in odmro. Nekateri herbicidi zavirajo razvoj rastlin, preprečujejo delitev celic, ali klorofila.

Na rastlinah se odrazi toksično delovanje različno: listi se zvijajo, ali rjavijo, ali pobelijo, ali se zaustavi rast in končno se pleveli posuše, ali ostanejo zakrneli. Nekatera sredstva delujejo hitro in je učinek že po nekaj urah viden, druga pa potrebujejo dalj časa, da uničijo rastline. Talni herbicidi lahko ostanejo v zemlji aktivni več mesecev, odvisno od odmerka, vrste tal, vremenskih razmer in drugega.

TOTALNI herbicidi imajo širok spekter delovanja: uničujejo vse ali veliko vrst rastlin. SPECIALNI — selektivni — herbicidi pa delujejo na nekaj vrst rastlin, včasih samo na eno. Seveda med totalnimi in selektivnimi sredstvi ni mogoče postaviti ostre meje. Mnogi od njih so v majhnem odmerku selektivni, v velikem pa totalni (gesaprim).

Herbicidi so lahko SELEKTIVNI, zaradi morfoloških razlik pri rastlinah. Nekatere rastline težko omočimo. Sredstvo zdrkne v listja in ga ne poškoduje. Pri širokolistnih rastlinah pa se zadržijo na listih in jih razirajo. Tako npr. aretit poškoduje širokolistne plevela v prvih razvojnih stadijih, žito pa ostane nepoškodovano, ker ga ščiti vosek.

Nekatere rastline herbicide asimilirajo, npr. koruza simazin ali atrazin in ji ne škoduje, na druge rastline pa deluje toksično. Često je selektivnost osnovana na odmerku: majhne odmerke lahko nekatere rastline prenesejo, večjih pa ne. Zato moramo strogo upoštevati navodila in škropiti tako, da ne prekorajmo odmerka.

(Nadaljevanje prihodnjič)

(Nadaljevanje s 3. strani)

Sočasno, ko so se pojavljali simptomi obolenja z verticilijem, smo našli na aurori poškodbe, ki so jih nekateri tudi pripisali verticiliju. Na koreninskem vratu so bile odebeltive z močno razvitimi rosnimi koreninami. Pod odebeltivjo pa je bila močnejša zožitev in poškodovano prevajalno tkivo. Ko je nastopilo pomanjkanje vlage v tleh, to je prve dni avgusta, so nekatere od tako obolelih rastlin ovenele. Ugotovili smo, da gre za poškodbe, ki so nastale zaradi uporabe uree in drugih gnojil ter hlevskega gnoja, ki so na kateri koli način padli na koreninski vrat. Take poškodbe lahko nastanejo tudi pri obdelavi tal s stroji in nanje je občutljiva prav aurora. Direktno sledi z verticilijem nimajo. Laže pa gliva na tem mestu prodre v rastlino oziroma v prevajalno tkivo.

Uvelost hmelja zaenkrat v razmerah Slovenije ni gospodarsko pomembna bolezen. O škodi skoraj ne moremo govoriti, če se ne

bo pojavljala v takem obsegu kot dosedaj. Vendar ima gliva to lastnost, da se ji lahko patogenost spreminja in da se ji infekcijski potencial tako poveča, da postane nevarna. Nevarna pa je tudi zaradi tega, ker nimamo kemičnega pripravka, s katerim bi jo preprečili. Ostanejo nam le nekateri higienski in agrotehnični ukrepi. Od teh je pomembno, da uporabljamo sadilni material iz zdravih nasadov. Auroro ne bi sadili na tla, ki so težka, slabo zračna ali pa moramo talne razmere popraviti. Znano je, da gliva lahko živi kot gniloživka in se dobro razvija na odmrlih delih rastline. Zato kaže oboleti rastline odstranjevati s hmeljišča, kar pa storimo s strojnimi obiranjem. Moramo pa odpadle rastlinske dele dobro kompostirati. Pri 60°C se uničijo vsi trajni organi, s katerimi gliva preživi neugodne razmere. Rastline, ki se posuše od verticilija, je potrebno pred obiranjem odstraniti s hmeljišča, in jih zažgati. Prav tako ne pretiravajmo z gnojenjem z dušičnimi gnojili, obenem pa pazimo, da gnojila ne padejo v preveliki koncentraciji na »glavo« rastline.

HMELJAR

APRIL — 1981 — ŠT. 5

PRILOGA ZA HMELJARSTVO

ZARADI IZREDNE AKTUALNOSTI OBJAVLJAMO
PRED ZAČETKOM HMELJSKE SEZONE

ZAPISNIK

seje selekcionistov in pridelovalcev hmeljnega sadilnega materiala dne 23. marca 1981. Sestanka so se udeležili: Janko Bedrač, Vlado Birska, Jože Brežnik, Franc Cilinšek, Marta Dolinar, mag. Ernest Ermenc, Franc Flajs, Jože Hropot, dr. Dragica Kralj, Vlado Kralj, Vinko Kolenc, Stanko Klemenčič, Jože Kuder, Nežika Medved, Vinko Molan, Alojz Podjavoršek, Vinko Pavlinc, Ivan Poteko, Franc Travnika, Milenko Rojnik, I. Stepinšek, J. Sredenšek, Rudi Trobiš, Konrad Toman, Franjo Urnjek, Ivan Vintar, dr. Tone Wagner, Vinko Zalokar, Srečko Žvegljč.

Odsotni so bili: Anton Babič, Franc Bukovnik, Ivan Cizej, Milan Dolinar, Alojz Hauser, Rudi Janežič, Jože Koletnik, Milan Kocuter, Edi Omladič, Anica Ostroško, Franc Pravdič, Viki Škorjanc.

Dnevni red:

1. Obrazložitev problematike, obravnavane na IO Poslovne skupnosti (V. Kolenc)
2. Poročila:
 - Strokovne kontrole nad odbiro (D. Kralj)
 - Zdravstvene kontrole nad pridelovanjem (Marta Dolinar)
 - Strokovne kontrole nad pridelovanjem sadilnega materiala (Jože Brežnik, Milan Dolinar, Vlado Kralj, Alojz Podjavoršek)
3. Problematika pridelovalcev sadilnega materiala (Hmezad — Kmetijstvo Žalec, Kmetijska zadruga Savinjska dolina, Kooperacija, Mariborsko področje, Sevnica — Brežice)
4. Vloga pospeševalne službe pri dispoziciji sadilnega materiala in pri spoštovanju po zakonu predpisanih meril (Milan Dolinar, A. Podjavoršek)
5. Program dela za leto 1981 (prinesite prijave za pridelovanje in odbiro s seboj)
6. Razno

Ad 1)

Tov. Kolenc nas je seznanil z razpravo izvršnega odbora Poslovne skupnosti za hmeljarstvo. Zaradi sortne pomešanosti je nastala namreč nevarnost, da se bo ponovilo stanje iz predvojnih časov, ko so savinjski golding obirali v treh časovnih presledkih, ker so imeli pomešane tri različne tipe. Danes imamo v proizvodnji šest kultivarjev in, če ne bomo dosledni, bomo imeli v hmeljiščih še večjo zmešnjavo kot v preteklosti. Današnji sestanek ima namen, da se pogovorimo, kako naj bo organizirana selekcijska služba, kako bomo organizirali nove nasade, posajene s selekcioniranimi sadikami.

Na seji izvršnega odbora so ugotovili, da sadilni material ni zadovoljiv, da so stroški za vzgojo matičnih nasadov veliki, ni pa primerne sadilnega materiala. Danes moramo opredeliti odgovornost med Inštitutom in proizvodnjo. V metodiki pridobivanja matičnih nasadov in sadilnega materiala so točno določene dolžnosti vseh strokovnjakov, ki so prisotni na sestanku. Z zapisnikom bomo o sklepih informirali tudi odsotne.

Na Češkem so že v letu 1963 plombirali in evidentirali sadike, pri nas pa ni pravega reda in obstaja nevarnost, da ne bomo mogli speljati planirane obnove.

Ad 2)

Tov. Kraljeva je poročala o rezultatih selekcije matičnih nasadov. Trenutno imamo v registru 161 ha matičnih hmeljišč, od tega 23 ha savinjskega goldinga, 41 ha atlasa, 28 ha apolona in 69 ha aurore. Registrirani matični nasadi so sortno čisti, seveda bodo ostali v kondiciji le ob trajni vzdrževalni selekciji. Zaradi staranja pa bodo postopoma izločeni.

Do leta 1984 bodo izločeni vsi matični nasadi apolona, do leta 1985 atlasa, do leta 1988 savinjskega goldinga in do leta 1990 aurore. Prav zaradi tega smo dolžni za kontinuirano obnovo pridobivati nove matične nasade, letno približno 15 ha.

V letu 1980 je bilo v priznavalnem postopku 75,19 ha hmeljišč, priznani pa le 4,31 ha aurore. Za nadaljnjo selekcijo je primernih še 31,62 ha aurore in 9,65 ha savinjskega goldinga. Zavrnjeno je bilo 24,06 ha aurore in 29,61 ha savinjskega goldinga, kar predstavlja 40 odstotkov od vseh prijavljenih hmeljišč. Zavrnjena hmeljišča niso primerna za vzgojo matičnjakov, ker imajo 25 do 30 odstotkov primesi tujih tipov, so sotno pomešani. Z negativno selekcijo bi v takšnih hmeljiščih morali izločiti vsako tretjo rastlino in bi pri tem nastala občutna ekonomska škoda.

Strokovna kontrola za odbiro matičnih hmeljišč je od 24. do 30. junija 1980 ugotovila, da je stanje skrajno resno. Spoznala je, da priznavalna služba nima nobene možnosti, da bi z odbiro vzgojila nove matične nasade, zato je podala poziv vsem odgovornim strokovnjakom in svetovala preko glasila »Občan« ukrepe za izboljšanje stanja.

Med prijavljenimi hmeljišči za odbiro matičnih rastlin izvira sortna pomešanost le delno iz divjega razmnoževanja. Temu pojavu smo bili doslej kos in smo ga z negativno selekcijo uspeli korigirati. Današnja sortna pomešanost pa je nepopravljiva in je posledica premene. V prvoletnikih izvira namreč tretjina rastlin od kultivarja, ki je bil prej pridelovan in ni bil med premeno uničen. Prognoza stanja kaže, da bo v času, ko bodo sedanjí matičnjaki ostareli, hmeljarstvo ostalo brez matičnih rastlin. Problematika stanja je širšega pomena, zato priznavalna služba ne more reševati situacije.

Stanje lahko rešimo samo s poostreno skrbjo za temeljito čiščenje zemljišč v premeni in šele nato lahko posadimo nov kultivar. V sortno pomešanih prvoletnikih, ki so namenjeni za vzgojo matičnih nasadov, pa je potrebno takoj vključiti negativno selekcijo, še predno so prijavljeni; prazna mesta pa dosaditi s sortno čistimi ukoreninjenjci.

Priznavalna služba je utečena, saj smo začeli programsko delati že 1959. leta. Dokaz uspešnosti dela so očistični nasadi savinjskega goldinga, vključno s prvoletniki razmnoževanju. Strokovna kontrola nad odbiro, skupno s selekcionisti, vzgoji v dveh letih matični nasad, sposoben za reprodukcijo in ga vpiše v register. Šele nato sme pridelovalec nabirati sadike ali jih ukoreninjati, vendar mora med vegetacijo skrbeti, da ostane matičnjak v kondiciji. Njegovo delo overovlja strokovni in zdravstveni kontrolor nad pridelovanjem sadilnega materiala. Šele na osnovi priznanega zadovoljivega zdravstvenega stanja in priznanega vzdrževanja nasada v kondiciji, dobi pridelovalec potrdilo o sortni čistosti. Na

osnovi tega potrdila, lahko sadilni material proda, ali ga uporabi sam. Ob prodaji je dolžan sadilni material plombirati in ga opremiti z etiketo ter z deklaracijo, ki jo priloži fakturi. Dolžan je tudi voditi evidenco o nakupu in o prodaji sadilnega materiala.

Tov. Dolinarjeva je poročala o rezultatih zdravstvene kontrole. Ob pregledu prijavljenih hmeljišč so morali izločiti tista, v katerih se je pojavil verticilij, ta so: Roje št. 45, Zalec 7, Štrausova 3, Loke 41 in Višnjičice, skupaj 20,41 ha aurore. Omenjena hmeljišča niso primerna za reprodukcijo v letu 1981. O tem je obveščena tudi inšpekcija. Verticilij se pojavlja sporadično, odvisno od vremenskih razmer. Da bi zmanjšali infekcijski potencial, ne smemo nabirati sadike iz nasadov, kjer se je bolezen močneje razvila.

Ker moramo pregledovati nasade med vegetacijo, prosimo, da jih prijavite najkasneje do 15. junija. Za pregled sadik pa nas obvestite dan ali dva prej, do 7. ure zjutraj. Le tako lahko kombiniramo prevoz in zaželeno opravilo v zaželenem roku.

Ad 3)

Tov. Brežnik je poročal o strokovni kontroli nad pridelovanjem sadilnega materiala. Matičnjaki so vzdrževani in so v dobri kondiciji, negativna selekcija je opravljena, četudi z večkratno intervencijo. Res pa je, da pakiranje in plombiranje ni dosledno, ker nimamo eksterne prodaje. Vsaka faktura pa zahteva deklaracijo, čim je ta izdana, mora biti tudi sadilni material plombiran. Nepravilnosti pa nastopajo pri ukoreninjanju sadik. Pogosto ukoreninjajo slabši material, na slabši zemlji, ali celo nepoznane sadike. Nevarnost sorte pomešanosti nastopi v primeru, če ukoreninjajo sadike enega kultivarja na zemljišču, kjer je v preteklem letu bil ukoreninjen nek drug kultivar. Tov. Brežnik je predlagal, da za vzgojo novih matičnih nasadov prijavljajo samo tiste drugoletnike, ki so posajeni na čistem zemljišču in da pri ukoreninjanju sadik upoštevajo predpisana pravila.

Tov. Vlado Kralj je poročal, da je v kooperaciji organiziral ekipo za negativno selekcijo. Seveda pa je tudi v kooperaciji nastal problem vzdrževanja sorte čistosti, zaradi posledic premene. Nove matične nasade bodo odslej odbirali samo na hmeljiščih, obnovljenih na čistih zemljiščih. Tudi v kooperaciji je nujno poostriiti interni promet s sadilnim materialom. Ker je želja po obnovi z auroro prevelika, primanjkuje priznanih sadik, interesa za savinjski golding pa ni.

Tov. Podjavoršek je poročal, da na Koroškem niso prijavili za pregled savinjskega goldinga, četudi je vključen v register, ker ni interesa za ta kultivar. Pregledoval pa je apolon v Rušah, savinjski golding in auroro v Turnišču ter auroro v Ptuj. Nasadi so sortno čisti in v dobri kondiciji. Nove matičnjake bodo odbirali samo v hmeljiščih, ki so posajena na čisto zemljišče. Negativno selekcijo bodo vključili že v prvoletnike, predno jih bodo prijavili za priznavanje. Tudi po treh letih premene ostanejo v zemlji rastline hmelja, zato bi morali metodiko premene pripraviti temeljiteje.

Tov. Birska je poročal, da za »plzensko pivo«, za pivo »ležak« in novo »dietno« pivo, kupujejo pivovarne tradicionalne sorte, zato bi morali zajamčiti letno 1.500 ton savinjskega goldinga, primeren je tudi bobek. Najboljše razmerje bi bilo 50 % savinjskega goldinga in 50 % novih sort. Pridelovalci imajo večji interes za pridelovanje novih kultivarjev, te bomo prodali domačim pivovarnam.

Tov. Kolenc je povedal, da ima pivovarniška industrija namen vlagati sredstva tudi v pridelovanje hmelja. pod pogojem, da jim zagotovimo 1.500—1.600 ton hmelja letno. Ker tuje hmeljarske dežele intenzivno povečujejo hmeljišča, so predprodajne cene za leto 1983 že manjše. Zato je za naše hmeljarstvo ugodno, če del prideleka prodamo na domači trg.

Tov. Flajs je mnenja, da nimamo dovolj matičnih nasadov, vključno temu pa ni povpraševanja po priznanih sadikah, saj ima na voljo še dovolj aurore, buketa in bliska. Višina cene sadilnega materiala je omejena z datumom, na 1. april, zaradi zapoznele vegetacije, bi se morala meja pomakniti na 10. april.

Tov. Hropot opozarja na nevarnost širjenja bolezni v hmeljiščih zaradi trošenja slabo pripravljenega komposta iz hmeljnih ostankov. Tovarišica Dolinarjeva je tudi mnenja, da pri nepravilnem kompostiranju povečujemo v hmeljiščih infekcijski potencial bolezni. Tov.

Trobiš poroča, da ima težave s pridelovanjem ukoreninjenec. Pojavljajo se privatni »črni« pridelovalci, ki ukoreninjajo nepriznane sadike. Ker so ukoreninjenec najboljši zunanje kakovosti, jih tudi zagotovo lahko prodajo. Tov. Cilenšek je mnenja, naj bi sistematično širili blisk, bobek in buket, ker so bili pri A-kultivarjih odrinjeni in so dobili sadike šele iz druge roke.

Ad 4)

Tov. Podjavoršek je mnenja, da je pospeševalna služba za pridelovanje sadilnega materiala prav tako pomembna, saj se vključuje v pridelovanje hmelja. Notranje in zunanje kvalitetna sadika pa je osnova hmeljarjenja. Pospeševalna služba bi morala poskrbeti za sortno politiko, za vsklajevanje nakupa in prodaje. Programu širjenja hmeljišč bi morali še priključiti program kultivarjev in program, kdo bo pridelal sadilni material. Pospeševalna služba bi morala tudi poskrbeti za spoštovanje predpisov. Posebno bi se morala posvetiti ukoreninjenecem, saj jih pridelovalci zanemarjajo, sadijo jih na neprimerna tla in zato niso kakovostni.

Tov. Molan meni, da mora pospeševalna služba skrbeti za dispozicijo sadilnega materiala. Čistost zemljišča za obnovo mora biti zagotovljena. Primernost zemljišča za obnovo, vključno s strokovno opravljeno premeno pa ugotavlja posebna komisija, v sestavi: Franc Oset, kmet, inž. — predsednik, Jože Brežnik, dipl. inž., Alojz Podjavoršek, dipl. inž., Milan Dolinar, dipl. inž.

Tov. Vlado Kralj predlaga, da se rok za pripravo sadik prestavi za 15. dni. Predlog je podprl tudi tov. Zvegljč. Tov. Zalokar meni, da se pri strojni rezi uniči veliko sadik, vendar so drugi mnenja, da je ročno nabiranje neizvedljivo. Tovariš Poteko je opazil, da izločene sadike zaradi slabe kondicije, ukoreninijo in tako pridelajo slabše ukoreninjenec. Predlaga tudi dva roka za nabiranje sadik.

Ad 5)

Prijave za odbiro in pridelovanje sadik niso prinesli s seboj. Pridelovalci in selekcionisti naj prijavijo nasade do 15. aprila na IHP, za odbiro, odgovornim strokovnim kontrolorjem pa za pridelovanje.

SKLEPI:

Tov. Ermenc je predlagal, da na osnovi diskusije sprejmemo naslednje sklepe:

1. Ker priznavalna služba ne more pridobivati novih matičnih nasadov zaradi 30 % sorte pomešanosti prijavljenih hmeljišč, je pridelovalec hmelja dolžan poskrbeti za sortno čistost. Prijaviti sme za priznavanje le čisto hmeljišče, takšno, na katerem pred obnovo ni bilo hmelja, ali pa takšno, na katerem je s temeljito premeno uničil predhodni hmelj.

2. Predpise v zvezi s sadilnim materialom moramo spoštovati, zato bi naj inšpekcijska služba poskrbela za izvajanje teh predpisov.

3. Plan obnove zajema površine, ne pa kultivarje, zato bi ga morali dopolniti tako, da bi z njim zagotovili 40 % pridelka savinjskega goldinga in 60 % novih kultivarjev.

4. V zvezi s planom bi morali prijavljati nasade za odbiro matičnih rastlin, približno 15 ha letno.

5. Zaostrili se bodo kriteriji o izdajanju potrdil za napravo novih nasadov. Poleg primernosti zemljišča bo vključen tudi kriterij o sortni čistosti, o strokovnosti premene. Zato prijavite nasade v pregled eno leto pred gradnjo žičnice.

6. Sadike novih kultivarjev morajo biti nabrane do 5. aprila, savinjskega goldinga pa do 10. aprila.

7. Bobek, blisk in buket morajo biti posajeni v čisto zemljišče, v nasprotnem primeru pa je zadolžen tov. Flajs, da jih ukorenini.

8. Tov. Dolinar (IHP) je zadolžen za usklajevanje prometa s sadilnim materialom, zato zbira potrebe po sadikah in informacije o sadikah, ki so na razpolago.

9. Prijave za odbiro matičnih nasadov pošljite do 15. aprila tov. Kraljevi (IHP), za pridelovanje sadik pa odgovornim strokovnim kontrolorjem, za zdravstveno kontrolo pa tov. Dolinarjevi (IHP) do 15. junija.

10. Pozive za pregled sadik sprejema tov. Dolinarjeva vsaj en dan prej do 7. ure zjutraj.

11. Sadilni material mora biti plombiran tudi pri internem prometu.

12. Strokovna kontrola in pospeševalna služba naj posveti posebno skrb pridelovanju ukoreninjenec, posebno pri kooperantih.